Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Рэктар БДУКМ
___________ Н.У.Карчэўская
«30» 06 2025 г.
Рэгістрацыйны № ВД-6-69 эвуч.

ГІСТОРЫЯ СЛАВЯНСКІХ НАРОДАЎ

Вучэбная праграма
ўстановы вышэйшай адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці:
6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

2025

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-03-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 № 274, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

СКЛАДАЛЬНІК

Л. У. Ландзіна, доктар гістарычных навук, дацэнт, прафесар кафедры гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў".

РЭЦЭНЗЕНТЫ

С. А. Талмачова, доктар гістарычных навук, дацэнт, загадчык кафедры гісторыі Беларусі і славянскіх народаў ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя М. Танка";

А. П. Нарыжная, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, прафесар кафедры філасофіі, гісторыі і метадалогіі адукацыі дзяржаўнай ўстановы адукацыі "Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы"

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 6 ад 28.03.2025);
прэзідыумам навукова-метадычнага савета установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 17.04.2025)

УЗГОДНЕНА

Загадчык аддзела экспазіцыйна-выставачнай работы
дзяржаўнай установы «Музей гісторыі горада Мінска»,
кандыдат культуралогіі

____________________________ Ю.В.Кавалёва

Верно

Для документов

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарту вышэйшай адукацыі АСВА 6-05-0322-03-2023 па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 № 274, вучэбных планаў БДУКМ па спецыяльнасці 6-05-0322-03 Музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны

СКЛАДАЛЬНІК

Л. У. Ландзіна, доктар гістарычных навук, дацэнт, прафесар кафедры гісторыка-культурнай спадчыны ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў".

РЭЦЭНЗЕНТЫ

С. А. Талмачова, доктар гістарычных навук, дацэнт, загадчык кафедры гісторыі Беларусі і славянскіх народаў ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя М. Танка";

А. П. Нарыжная, кандыдат гістарычных навук, дацэнт, прафесар кафедры філасофіі, гісторыі і метадалогіі адукацыі дзяржаўнай ўстановы адукацыі "Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы"

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай гісторыка-культурнай спадчыны установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 6 ад 28.03.2025);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны універсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 17.04.2025)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна “Гісторыя славянскіх народаў” з’яўляецца неад’емнай часткай сукупнасці трох вучэбных дысцыплін гістарычнага цыклу, ў лік якіх таксама ўваходзяць “Гісторыя Беларусі” і “Усеагульная гісторыя”.

Гісторыя славянскіх народаў займае пры гэтым асаблівае месца па прычыне прыналежнасці Беларусі да славянскага свету. У культурным і геапалітычным аспектах Беларусь непасрэдна мяжуе і гістарычна звязана з усходнеславянскімі краінамі – Расіяй і Украінай, а таксама з дзяржавай заходніх славян – Польшчай, гісторыю якіх ведаць неабходна, у тым ліку для разумення актуальных рэалій. Паўднёвыя, усходнія і заходнія славяне складаюць цывілізацыйную супольнасць, якая мае адметныя культурныя рысы і арганічна ўключана ў еўрапейскі і сусветны гістарычны працэс.

У сучасным грамадстве вывучэнне і веданне айчыннай гісторыі і гісторыі сваіх бліжэйшых суседзяў накіравана на фарміраванне асобы, якая павінна свядома арыентавацца ў грамадска-палітычным і культурным жыцці, разумець і аналізаваць тэндэнцыі і працэсы мінулага і сучаснасці. У максімальнай ступені актуальнымі з’яўляюцца веды па гісторыі славянскіх народаў для будучых спецыялістаў у сферы музейнай справы і аховы гісторыка-культурнай спадчыны па прычыне самай цеснай уключанасці адзначанай галіны ў гістарычны працэс.

Прапануемая для студэнтаў вучэбная дысцыпліна прадугледжвае разгляд сацыяльна-палітычных, геапалітычных, эканамічных, культурных і рэлігійных працэсаў, якія разгортваліся ў славянскім свеце ад старажытнасці да нашых дзён. У адпаведнасці з прынцыпам гістарызму і гісторыка-генетычным метадам матэрыял выкладаецца ў храналагічнай паслядоўнасці, разглядаюцца сацыяльна-эканамічныя, палітычныя, культурныя аспекты развіцця славянскай супольнасці і асобных краін. Асобна аналізуюцца праблемы, якія мелі агульнагістарычнае значэнне. Значная ўвага нададзена матэрялу ў рэчышчы парадыгмы культурнай антрапалогіі.

Мэтай выкладання вучэбнай дысцыпліны “Гісторыя славянскіх народаў” з’яўляецца фарміраванне прафесійных кампетэнцый будучых спецыялістаў у галіне музеязнаўства і аховы гісторыка-культурнай спадчыны ў кантэксце вывучаемай вучэбнай дысцыпліны, матывацыі для набыцця новых ведаў і іх прымянення ў прафесійным і штодзенным асяроддзі.

Задачамі вучэбнай дысцыпліны з’яўляюцца:

–вызначэнне месца і ролі славянскага свету ў агульнаеўрапейскім і сусветным гістарычным працэсе;

– выяўленне спецыфічных рыс развіцця славянскіх народаў, а таксама асаблівасцей гістарычнага шляху усходніх, заходніх і паўднёвых славян і іх стасункаў паміж сабой і іншымі народамі і дзяржавамі;

– усведамленне цэласнасці сусветна-гістарычнага працэсу, сувязі і пераемнасці ў развіцці цывілізацый, краін і народаў;

– адлюстраванне паступовага разгортвання гістарычнага развіцця з выяўленнем краін – лідэраў у канкрэтныя эпохі, з разуменнем нераўнамернасці і пераемнасці гэтага працэса;

сістэмнае бачанне гістарычнага працэса праз сінхранізацыю, аналогіі, параўнанне, вылучэнне сувязяў прычын і наступстваў;

– выхаванне павагі да гісторыка-культурнай спадчыны розных народаў, суаднясенне дасягненняў сусветнай і айчыннай матэрыяльнай і духоўнай культуры;

– забеспячэнне пераемнасці і ўзаемасувязі матэрыяла выкладаемага курса з ведамі, атрыманымі ў сярэдняй школе, а таксама са зместам сумежных вучэбных дысцыплін праз міжпрадметныя сувязі.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт *павінен ведаць:*

– месца гісторыі славянскіх народаў у сусветнай гісторыі, крытэрыі перыядызацыі, змест асобных перыдаў;

–асноўныя тэндэнцыі, працэсы і падзеі ў развіцці цывілізацый, краін і народаў;

– асаблівасці развіцця заходняй і усходняй цывілізацыйнай мадэлі;

– уплыў сацыяльных і культурных інстытутаў, якія склаліся ў ранейшыя перыяды, на гістарычныя працэсы наступных часоў.

Студэнт павінен *валодаць:*

– навыкамі сістэматызацыі атрыманых ведаў;

– уменнем генерыраваць новыя ідэі і ўкараняць іх у практычную дзейнасць;

– творчым падыходам да вывучэння, інтэрпрэтацыі і трансляцыі гісторыка-культурнай спадчыны славянских народаў.

Студэнт павінен *умець:*

–параўноўваць і інтэрпрэтаваць розныя пункты гледжання, выпрацоўваць і аргументаваць уласныя меркаванні;

–чытаць інфармацыю гістарычных карт, схем, дыяграм, а таксама ілюстрацыйнага матэрыялу;

–прымяняць у кантэксце разгляду гісторыі славянскіх народаў веды па сумежных вучэбных дысцыплінах (усеагульнай і айчыннай гісторыі, сусветнай мастацкай культуры, філасофіі, сусветнай літаратуры, рэлігіязнаўстве, культуралогіі і і г.д.);

–аналізаваць гістарычныя працэсы і падзеі, ацэньваць гістарычныя з'явы і персаналіі.

Зместам вучэбнай дысцыпліны "Гісторыя славянскіх народаў" прадугледжана фарміраванне наступных кампетэнцый:

– Працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, канфесійныя, культурныя і іншыя адрозненні;

– Валодаць здольнасцю аналізаваць працэсы дзяржаўнага будаўніцтва ў розныя гістарычныя перыяды, выяўляць фактары і механізмы гістарычных змен, вызначаць сацыяльна-палітычнае значэнне гістарычных падзей (асоб, артэфактаў і сімвалаў) для сучаснай беларускай дзяржаўнасці, дасканала

выкарыстоўваць выяўленыя заканамернасці ў працэсе фарміравання грамадзянскай ідэнтычнасці;

– Вызначаць і аналізаваць асноўныя этапы, фактары і заканамернасці гістарычнага развіцця грамадства для фарміравання грамадзянскай пазіцыі;

– Аналізаваць і ацэньваць асноўныя гістарычныя падзеі і працэсы, дасягненні сусветнай і айчыннай культуры, агульныя заканамернасці фарміравання культурнай спадчыны;

– Інтэрпрэтаваць гісторыю сусветных цывілізацый, вызначаць асаблівасці этнічных супольнасцей, культур і іх эвалюцыю, агульную сацыякультурную сітуацыю.

У рамках адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен не толькі набыць тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіць свій каштоўнасна-асабасны, духоўны патэнцыял сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна, гатовага да актыўнага ўдзелы ў сацыяльна-культурным жыцці краіны.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны “Гісторыя славянскіх народаў” усяго прадугледжана 330 гадзін, з іх аўдыторных – 166 гадзін. Прыкладнае размеркаванне аўдыторныхх гадзін па відах заняткаў: лекцыі – 98 гадзін, семінарскія заняткі – 68 гадзін.

Форма правядзення бягучай атэстацыі – вуснае апытанне. Форма правядзення прамежкавай атэстацыі – экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Гісторыя славянскіх народаў як неад'емная частка ўсеагульнай гісторыі. Месца і своеасаблівасць славянскай цывілізацыі. Геапалітычныя дэтэрмінанты развіцця славянскіх народаў. Уплыў суседзяў на складанне і развіццё славянскіх дзяржаў. Падыходы да перыядызацыі гісторыі славянскіх народаў.

Крыніцы па гісторыі славянскіх народаў. Асноўныя накірункі развіцця гістарыяграфіі славянскіх народаў. Актуальныя праблемы сучаснай гістарыяграфіі гісторыі славянскіх народаў.

Раздзел I. Славянскія народы ў перыяд Сярэднявечча

Тэма 1. Славянскі свет ў раннім Сярэднявеччы

Славяне як прадстаўнікі індаеўрапейскай моўнай сям'і. Першыя ўзгадванні пра славян. Канцэпцыі паходжання славян. Міграцыйныя і аўтахтоныя тэорыі паходжання славян.

Сінтэзны і бессінтэзны шляхі феадалізацыі Еўропы. Арэал і асаблівасці фарміравання бессінтэзнага варыянта феадалізацыі. Бессінтэзны варыянт феадалізацыі як фактар развіцця заходніх і ўсходніх славян.

Славяне і іх суседзі. Міграцыйныя працэсы ў Еўропе падчас Вялікага перасялення народаў. Падзел славян на усходніх, паўднёвых і заходніх. Буйнейшыя археалагічныя культуры славян.

Сацыяльны лад, гаспадарчыя заняткі і рэлігійныя вераванні славян у раннім Сярэднявеччы.

Тэма 2. Першыя славянскія дзяржавы

Разлажэнне радавога ладу і з'яўленне сацыяльнай і маёмаснай дыферэнцыяцыі ў грамадствах славян у канцы жалезнага веку. Лад "ваеннай дэмакратыі", фарміраванне ўлады племянных правадыроў. Славініі.

Даціроўка першых славнскіх дзяржаўных утварэнняў. Дзяржва Сама, яе лакалізацыя і этнічны склад. Версіі аб паходжанні і асобе Сама. Дзяржава Сама і яе адносіны з франкамі. Распад дзяржавы Сама.

Тэма 3. Першае Балгарскае царства

Балгарскае царства – першая дзяржава паўднёвых славян. Вялікая Булгарыя. Протабалгары. Аварскі і Хазарскі каганаты. Падзел Вялікай Булгарыі пасля смерці хана Кубрата і войны з хазарамі. Міграцыя балгар за Дунай. Балгары і славяне. Заснаванне Першага балгарскага царства ханам

Аспарухам. Першае Балгарскае царства і Візантыя.

Балгарскае царства ў VIII–IX ст. Войны і саюзы з Візантыяй. Удзел балгар у разгроме арабаў. Дынастычная барацьба і заснаванне новай дынастыі ханам Крумам. Пашырэнне тэрыторыі і войны з Візантыяй. Кіраванне хана Амуртага, пашырэнне тэрыторыі краіны, будаўніцтва, ваенная рэформа. Дынастычная барацьба пасля смерці Амуртага. Пачатак хрысціянства, войны з Візантыяй, выхад краіны да Міжземнага мора. Цар Барыс і хрысціянізацыя Балгарыі. Дзейнасць Кірылы і Мефодзія. "Залатое стагоддзе" Балгарыі пры Сімяоне Вялікім. Супрацьстаянне з Візантыяй. Прызнанне Візантыяй незалежнасці Балгарыі. Пашырэнне Балгарскай дзяржавы пры Сімяоне. Працяг супрацьстаяння з Візантыяй, барацьба з венграмі. Паходы супраць Балгарыі рускага князя Святаслава. Барацьба з Візантыяй і заканчэнне Першага Балгарскага царства.

Тэма 4. Стварэнне і развіццё Чэшскай дзяржавы ў раннім і высокім Сярэднявеччы

Вялікая Маравія – першая дзяржава заходніх славян. Лакалізацыя і этнічны склад. Дынастыя Моймiравічаў. Князь Прыбіна – першы славацкі правіцель. Барацьба Вялікай Маравіі з Усходнефранкскім каралеўствам. Рост Вялікамараўскай дзяржавы пры князі Святаполку. Дзейнасць у Маравіі Кірылы і Мефодзія. Нашэсце венграў і гібель Вялікамараўскай дзяржавы.

Стварэнне Чэшскай дзяржавы і яе геаграфічная лакалізацыя. Легендарныя заснавальнікі Чэшскай дзяржавы. Пачатак дынастыі Пржэмысловічаў. Князь Баржывой і прызнанне за ім тытула князя ўсіх чэхаў. Прыняцце чэхамі хрысціянства і пачатак культавага дойлідства. Супраціўленне хрысціянізацыі. Спыцігнеў I, барацьба з венграмі, саюз з Баварыяй, умацаванне незалежнасці Чэхіі. Дынастычная барацьба. Св. Людміла і св. Вацлаў – правіцелі і хрысціянскія пакравіцелі Чэхіі.

Дынастычная барацьба і далучэнне суседзяў (Польшчы і германскіх імператараў) да праблем Чэшскай дзяржавы. Польскі кароль Баляслаў Храбры і яго барацьба ха польскі трон. Ўзрастанне ролі магнатаў і рыцараў. Імперыя і чэшскія князі. Атрыманне Уладзіславам II каралеўскага тытула ад Фрыдрыха Барбаросы. Паходы на Венгрыю, дыпламатычныя адносіны з Візантыяй. Бржэціслаў I, актыўная знешняя палітыка і ўсталяванне парадку заняцця каралеўскага трона. Барацьба з Польскім каралеўствам за Сілезію. Пашырэнне ўмяшальніцтва германскіх імператараў ва ўнутраныя справы Чэхіі падчас дынастычных усобіц. Чэхія ў крыжовых паходах. Пшэмысл Аттакар і яго ўдзел у барацьбе германскіх князёў за імператарскую карону. Прэрагатывы чэшскага караля адпаведна граматам 1198 і 1212 гг.

Ператварэнне Чэхіі ў спадчынную манархію. Статус Чэшскага каралеўства ў сістэме Свяшчэннай Рымскай імперыі. Асаблівасці статусу манарха ў Чэшскім каралеўстве. Змаганне караля з панамі і ўладыкамі. Умацаванне буйнога свецкага і царкоўнага землеўладання. Германізацыя Чэшскага каралеўства.

Тэма 5. Старажытнаруская дзяржава (Кіеўская Русь) у IX–XIII ст.

Рассяленне ўсходнеславянскіх пляменаў на тэрыторыях сучасных Расіі, Украіны і Беларусі. Змешванне іх з мясцовым этнічным субстратам. Стварэнне буйных славянскіх племянных саюзаў. Славія, Куявія, Артанія як буйныя супольнасць ўсходнеславянскага свету. Кіеў, Полацк, Ноўгарад – буйнейшыя цэнтры усходніх славян. Запрашэнне варагаў. Нарманская тэорыя. Славяне і нарманы. Славяне, хазары і Візантыя. Першыя ўсходнеславянскія славянскія князі. Князь Ігар і драўляне. “Урокі і пагосты” княгіні Вольгі.

Старажытнаруская дзяржава і яе суседзі. Адносіны з Хазарскім каганатам і Візантыяй. Паходы князя Святаслава на Візантыю і Балгарыю. Барацьба князя Уладзіміра за кіеўскі трон. Хрышчэнне Русі і яго наступствы. Старажытнаруская дзяржава пры Яраславе Мудрым і яго нашчадках. Адносіны Ноўгарада, Полацка і Кіева. Міжнародныя сувязі Старажытнарускай дзяржавы. Фактары і ппрычыны феадальнай раздробленасці. Любечскі з’езд князёў. Намаганні Уладзіміра Манамаха і яго сына Мсціслава па захаванні ўлады Кіева над іншымі княствамі. Высылка полацкіх князёў у Візантыю. Распад Старажытнарускай дзяржавы (Кіеўскай Русі) на ўдзелы. Развіццё буйнейшых княстваў. Наўгародская баярская рэспубліка. Паўночна-Усходняя Русь. Андрэй Багалюбскі. Усевалад Вялікае Гняздо. Галицкае і Волынскае княствы ў XII ст. Галіцка-Валынскае княства ў XIII ст.

Грамадскі лад і гаспадарчыя заняткі ўсходніх славян. Фактары і наступствы бессінтэзнага шляху фарміравання феадалізма. Працэс феадалізацыі ва ўсходніх славян. Узмацненне бейнога свецкага і царкоўнага землеўладання. Катэгорыі залежнага насельніцтва. “Руская праўда”.

Тэма 6. Барацьба ўсходніх славян з крыжакамі і мангола-татарамі ў XIII ст.

З’яўленне крыжакаў ва Усходняй Прыбалтыцы. Славяне і балты. Характар кантактаў. З’яўленне каталіцкіх місіянераў, першыя ваенныя сутыкненніі. Заснаванне Рыгі. Узнікненне ордэна мечаносцаў. Лівонскі ордэн.

Ноўгарад і Пскоў ў першай палове XIII в. Заключэнне ваенных саюзаў славянскіх і балцкіх князёў. Неўская бітва. "Лядовае пабоішча". Стварэне Вялікага Княства Літоўскага. "Русь Літоўская".

Стварэнне Мангольскай дзяржавы і разгортванне мангольскіх заваёў. Бітва на рацы Калцы. Нашэсце Батыя. Падзенне Кіева. Узнікненне Залатой Арды. Устанаўленне ардынскага панавання, яго змест і наступствы. Паўночна-Усходняя Русь у другой палове XIII ст. Княжэнне Аляксандра Неўскага. "Дюдзенева раць".

Тэма 7. Стварэнне і развіццё Польскай дзяржавы ў раннім і высокім Сярэднявеччы

Заходнеславянскія плямены і іх рассяленне і легендарныя правіцелі. Заснаванне дынастыі Пястаў. Мешка I. Пашырэнне тэрыторыі дзяржавы, прыняцце хрысціянства па заходняму ўзору, сутыкненне з германскімі імператарамі. Баляслаў Храбры і пашырэнне тэрыторыі. Барацьба з Чэшскай дзяржавай за памежныя землі. Ваенныя паходы Баляслава I і прыняцце ім каралеўскага тытула. Палітычная раздробленасць Польшчы. Усобіцы і страта тэрыторый. Узмацненне дзяржавы пры Казіміры I Аднавіцелі і Баляславе II Смелым. Выступленне Баляслава II на баку Папы рымскага і атрыманне дазволу на каранацыю.

Супраціўленне шляхты і магнатаў мерапрыемтсвам караля. Уступленне краіны ў перыяд усобіц і падзелу дзяржавы. Перамога Баляслава Крываустага ў дынастычных спрэчках і ўмацаванне краіны. Чарговаае аслабленне краіны і яе падзел. Запрашэнне Конрадам Мазавецкім Тэўтонскага Ордэна, стварэнне і рост ордэнскай дзяржавы. Умацаванне дзяржавы пры Уладзіславе Лакетку.

Феадалізацыя і складанне саслоўяў феадальнага грамадства. Сістэма цэнтральнага і мясцовага кіравання. Рост валоданняў духоўных і свецкіх феадалаў. Міграцыйныя і каланізацыйныя працэсы. Гарады і гарадское насельніцтва.

Тэма 8. Другое Балгарскае царства

Паўстанне пад кіраўніцтвам братоў Асеней і аднаўленне баогарскай дзяржаўнасці. Узмацненне краіны. Цар Калаян і яго знешнепалітычныя поспехі. Бітва пад Адрыянопалем і разгром армій IV крыжовага пахода. Цар Барыл і дэстабілізацыя краіны.

Кіраванне Івана II Асеня і найвышэйшы ўздым Другога Балгарскага царства. Панаванне Балгарыі амаль над усім Балканскім паўвосравам.

Нашэсце на Балнарыю мангола-татар. Аслабленне краіны і паступовае адкладанне тэрыторый (Македонія, Валахія, Фракія і г.д.). Стварэнне

Дабружанскага дэспатата і Відынскага царства. З'яўленне турак-асманаў. Паступовая заваяванне імі Балканскага паўвострава. Падпарадкаванне Відынскага царства і канчатковае заваяванне Другога Балгарскага царства.

Тэма 9. Маскоўская Русь у познім Сярэднявеччы

Адасабленне зямель Паўночна-Усходняй Русі ад Кіева. Суздальскае і Уладзімірскае княтсвы. Адасабленне Масквы і першыя звесткі аб ёй у летапісах. Юра Далгарукі. Фактары ўзвышэння Масквы і збіранне зямель вакол Маскоўскага княства.

Мерапрыемствы Маскоўскіх князёў па ўмацаванню ўлады і збіранню зямель. Дзейнасць Івана Каліты. Атрыманне маскоўскімі князямі вялікакняскага тытула. Саперніцтва Масквы і Цверы. Масква, Пскоў і Ноўнарад. Адносіны Масквы і Вялікага княства Літоўскага і войны паміж Маскоўскай Руссю і ВКЛ.

Рускія землі ў сістэме Залатой Арды. Сістэма выдачы ярлыкаў і спагнання падаткаў. Кулікоўская бітва. Стаянне на рацэ Вугры і вызваленне ад мангола-татарскага прыгнету.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё. "Судзебнік" Івана III. Пачатак афармлення прыгоннага права. Падзенне Візантыі і фарміраванне ідэі "Масква – трэці Рым". З'яўленне тытула"гасудар усяя Русі".

Тэма 10. Чэшская дзяржава ў познім Сярэднявеччы

Чэхія пры Вацлаве II. Пашырэнне Чэшскай дзяржавы і валоданне Вацлавам трымя каронамі. Унутранае развіццё Чэшскай дзяржавы. Эканамічнае развіццё і гарады. Рамествы і гарадское самакіраванне. Адкрыццё ў Чэхіі срэбраных радовішчаў. Выпуск пражскага гроша.

Завяршэнне дынастыі Пржэмысловічаў і міжусобная барацьба Умяшальніцтва ў чэшскія справы Рудольфа Габбурга. Генрых Харутанскі і вынікі яго праўлення. Ян Люксеббург і яго шлюб з дачкой Вацлава II.

Росквіт Чэшская дзяржавы пры Яне Люксембургу. Міжнародны статус Чэхіі. Знешнепалітычная экспансія Яна Люксембурга і яго ўдзел у еўрапейскай палітыцы. Вышаградская сустрэча чэшскага, венгерскага і польскага каралёў і яе вынікі. Карл I Люксембург і далейшае ўмацаванне Чэхіі. Гаспадарчае развіццё краіны. Тэрытарыяльнае пашырэнне Чэхіі. Закон 1348 г. аб спадчыннасці чэшскага прастола. "Залатая булла" 1356 г. і яе змест. Чэшскія землі ў сістэме Свяшчэннай Рымскай імперыі.

Тэма 11. Гусіцкі рух у Чэхіі

Знаходжанне Чэхіі ў складзе Свяшчэннай Рымска імперыі. Германізацыя. Распаўсюджанне рэфармацыйных ідэй. Апазіцыя супраць каталіцкай царквы і германізацыі. Ян Гус і яго вучэнне. Плыні ў гусіцкім руху. Чашнікі і табарыты.

Канстанцкі сабор і яго вынікі. Лёс Яна Гуса і Іераніма Пражскага. Пачатак гусіцкіх войн. Гусіты і іх праціўнікі. Ян Жыжка. Пошук гусітамі падтрымкі ў іншых краінах. Склад гусіцкіх узброеных сіл. Ян Жыжка. Гусіцкія войны і крыжовыя паходы супраць гусітаў. Канфлікт паміж чашнікамі і табарытамі. Войны гусітаў супраць германскіх князёў. Наступствы гусіцкіх войн.

Тэма 12. Польская дзяржава ў познім Сярэднявеччы

Казімір Вялікі і ўмацаванне каралеўскай улады. Адносіны з вялікім княствам Літоўскім і заходнееўрапейскімі краінамі. Спыненне дынастыі Пястаў і кіраванне Анжуйскай дынастыі. Людовік Венгерскі і яго знашнепалітычная дзейнасць. Эканамічны і культурны росквіт дзяржавы. Барацьба за галіцка-валынскія землі. Асаблівасці сацыяльна-палітычнага развіцця Польскага каралеўства. Роля шляхты. Дынастычныя праблемы. Кошыцкі прывілей і яго наступствы.

Барацьба за польскі трон пасля смерці Людовіка Венгерскага. Крэўская унія і ян наступствы. Развіццё краіны пры першых Ягелонах. Спецыфіка эканамічнага развіцця, сацыяльна структуры, сістэмы землеўладання. Знашнепалітычныя інтэнцыі Польскай дзяржавы. Карона Польская і Вялікае княства Літоўскае. Прававое становішча манарха. Нешаўскія статуты. Петркаўскі статут.

Тэма 13. Палабскія славяне ў Сярэднявеччы

Тэрыторыя рассялення і групы палабскіх славян. Палабскія плямены як група заходнеславянскіх плямен. Лакалізацыя племянных саюзаў палабскіх славян. Палабскія славяне і іх суседзі. Славяне і германцы. Адносіны з імперыяй Карла Вялікага і Усходнегерманскім каралеўствам.

Экспансія немцаў і датчан у Высокім Сярэднявеччы. Барацьба палабскіх славян з германскімі імператарамі і Свяшчэннай Рымскай імперыяй. Пастповае заваяванне зямель палабскіх славян немцамі. Заснаванне Паўночнай маркі і маркграфства Брандэнбургскага.

Палабскія славяне і датчане. Стварэнне Вендскай дзяржавы. Князь Рацібор і паход славян у Нарвегію. Князь Ніклат, яго барацьба супраць датчан і немцаў. Заснаванне Мекленбургскага дома. Уключэнне зямель

палабскіх славян у сістэму Свяшчэннай Рымскай імперыі, хрысціянізацыя т германізацыя.

Тэма 14. Паўднёвыя славяне ў Сярэднявеччы

Рассяленне паўднёваславянскіх пляменаў, іх назвы і племянныя саюзы. Суседзі паўднёвых славян. Заваяванне венграмі Прыдунайскай тэрыторыі. Заснаванне Венгерскага каралеўства. Стварэнне дзяржавы харватаў. Заснаванне Сербскай дзяржавы. Сербія ў канкурэнцыі Візантыі і Балгарыі. Далучэнне Сербіі да Візантыі.Ператварэнне Сербіі ў каралеўства пры Стэфане Першавенчаным. Паўднёвыя славяне пад уплывам Візантыі.

З'яўленне турак-асманаў і барацьба супраць іх балканскіх народаў. Бітва на Косавым полі і заваяванне Сербіі. Усталяванне Асманскага панавання над паўднёваславянскімі народамі

Тэма 15. Культура славянскіх краін у Сярэднявеччы

Славянская міфалогія і язычніцкія вераванні славян да прыняцця хрысціянства. Хрысціянізацыя із'яўленне пісьменнасці ва ўсходніх, заходніх і паўднёвых славян. Кірыл і Мефодый. Усталяванне кірылічнага алфавіта. Першыя хрысціянскія епархіі і з'яўленне мураванага дойлідства. Архітэктурныя школы на землях усходніх, заходніх і паўднёвых славян. Роля манастыроў у распаўсюджанні адукацыі. Манастырскія школы. Сабornасць і манаства.

Летапісанне. "Аповесць мінулых часоў". Эпічныя творы. Рускія быліны.

"Слова аб паходзе Ігаравым". Значэнне сувязяў з Візантыяй для фарміравання дзяржаўнай ідэалогіі Масквы. "Масква – Трэці Рым". Фрэскавы жывапіс. Іконапіс.

Раздзел II. Славянскія краіны і народы ў перыяд Новага часу

Тэма 16. Спецыфіка развіцця славянскіх краін і народаў у ранні Новы час

Славянскія краіны ў ранні Новы час. Знаходжанне паздневаславянскіх народаў пад панаваннем Асманскай імперыі. Вылучэнне лідэрства Маскоўскай дзяржавы і аб'яднанне ўсходнеславянскіх зямель вакол Масквы. "Русь Маскоўская" і "Русь Літоўская" і саперніцтва паміж імі. Беларускія і ўкраінскія землі ў складзе Вялікага княства Літоўскага. Украінскія землі у складзе Польшчы. Чэхія ў складзе Свяшчэннай Рымскай імперыі. Геапалітычныя інтарэсы, саюзнікі і сапернікі славянскіх краін.

Умовы і асаблівасці развіцця палітычных інстытутаў у славянскіх

дзяржавах. Фарміраванне самадзяржаўнай манархіі ў Маскоўскім царстве і шляхецкай дэмакратыі ў Кароне Польскай. Сацыяльна структура заходне-і ўсходнеславянскіх краін і яе ўплыў на развіццё палітычных інстытуцый. Канфесіянальная разнастайнасць у славянскіх дзяржавах. Рэгіянальныя асаблівасці эканомікі славянскіх краін як часткі рэгіёна бессінтэзнага варыянта феадалізацыі.

Тэма 17. Руская дзяржава ў XVI ст.

Тэрыторыя і насельніцтва. Гаспадарчае развіцце. Класы і саслоўныя групы. Сістэма ўлады. Умацаванне дзяржавы пры Іване III і Васілі III. Сутыкненні з Вялікім княствам Літоўскім. “Масква – трэці Рым”. “Выбраная Рада”. Судзебнік 1550 г. Пачатк склікання Земскіх сабораў, іх склад і значэнне. Адмена кармленняў. Апрычніна і яе значэнне. Знешняя палітыка. Далучэнне Казані і Астрахані. Лівонская вайна.

Наспяванне дынастычнага крызісу пасля смерці Івана IV. Барыс Гадуноў. Умацаванне дзяржаўнай улады і кантакты з Захадам. Справа царэвіча Дзмітрыя. “Вялікі голад” 1601–1603 гг.

Тэма 18. Польшча пры апошніх Ягелонах.

Эканамічнае развіццё. Структура землеўладання. Гарады. Катэгорыі залежнага насельніцтва. Саслоўныя групы і асаблівасці іх прававога становішча. Палітычная сістэма Кароны Польскай. Прэрагатывы манарха і сойма. Узмацненне ролі шляхты ў дзяржаве. Мельніцкі прывілей. “Nihil novi”.

Мерапрыемствы Боны Сфорцы па ўмацаванні каралеўскай улады.

Вяртанне каронных маёмасцей, алміністрацыйная і ваенная рэформы. Разгортванне зямельнай рэформы. Знешнепалітычныя прыярытэты Кароны Польскай. Пранікненне ідэй Рэфармацыі ў краіну. Рэнесанс у Польшчы.

Тэма 19. Утварэнне і развіццё Рэчы Паспалітай ў другой палове XVI ст.

Перадумовы і прычыны Люблінскай уніі. Фактары збліжэння і дыстанцыравання Кароны Польскай і вялікага княства Літоўскага. Наспяванне дынастычнага крызісу. Карона Польская і Вялікае княства Літоўскае ў альтэрнатыўных варыянтах новага праекта уніі. Лівонская вайна і Люблінскі сойм. Далучэнне да Польшчы украінскіх зямель.

Умовы Люблінскай уніі і рэакцыя на яе ў Вялікім княстве Літоўскім. Смерць Сігізмунда Аўгуста і бескаралеўе. Генрых Валуа. Стэфан Баторы. Заканчэнне Лівонскай вайны. Ваенная рэформа. Карэкціроўка Люблінскай

уніі з боку Вялікага княства Літоўскага. Канфесійнае развіццё Рэчы Паспалітай. Дзейнасць манаскіх ордэнаў. Стварэнне уніяцкай царквы.

Знаенепалітычная прыярытэты Рэчы Паспалітай. Адносіны з Расіяй, Швецыяй, аўстрыйскімі Габсбургамі. Пачатак кіравання ў Рэчы Паспалітай манархаў з дынастыі Ваза.

Тэма 20. Рэч Паспалітая ў XVII ст.

Дзяржаўны лад і сістэма кіравання. Спецыфіка дзяржаўных інстытутаў. Сацыяльныя групы і іх становішча. Статус гарадоў і гарадскога насельніцтва. Віды землеўладання і катэгорый залежнага насельніцтва. Фальваркавая сістэма і яе месца ў эканоміцы.

Рэцэпцыя абсалютысцкіх мер як тэндэнцыя ўнутранага развіцця Рэчы Паспалітай. Сігізмунд Ваза. Рокаш Зебжыдоўскага. Меры Уладзіслава Вазы па ўмацаванні асабістай улады. Ідэя масштабнай вайны з Асманскай імперыяй, нарошчванне кароннага войска і грашовых сродкаў манархіі. Спроба ўвесці спадчыннасць трона (vivente rege) каралевай Марыяй Людвікай. Барацьба магнацкіх групповак. Адрачэнне Яна Казіміра. Міхал Вішнявецкі. Ян Сабескі.

Сацыяльныя канфлікты ў Рэчы Паспалітай. Казацка-сялянскія паўстанні. Асяродак напружанасці ва Украіне. Багдан Хмяльніцкі. Казацка-сялянская вайна і пераход Левабярэжнай Украіны пад пратэктарат Расіі.

Знаешнепалітычныя прыярытэты Рэчы Паспалітай. Саюз з Аўстрыйскімі Габсбургамі. Войны з Швецыяй. Аліўскі мір і яго вынікі. Выход Прусіі з-пад пратэктарата Польшчы. Вайна з Расіяй і страта Левабярэжнай Украіны. Супрацьстаянне з Асманскай імперыяй. Разгром туркаў пад Венай войскамі Яна Сабескага. Агульнае аслабленне краіны і страта тэрыторый у другой палове стагоддзя.

Тэма 21. Усходнеславянскія краіны і народы ў XVI-XVIII ст.

Розныя ўмовы і вынікі развіцця ўсходнеславянскіх народаў. Стварэнне Расійскай дзяржавы і абвяшчэнне Расійскай імперыі. Фарміраванне і развіццё абсалютнай манархіі. Расія як лідэр усходнеславянскага свету. "Масква-Трэці Рым". "Грэчаскі праект" Кацярыны II.

Беларускія землі ў складзе Вялікага княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Фактар паланізацыі і ўзрастання ролі каталіцкай царквы. Рэлігійны фактар ў Рэчы Паспалітай як падстава для ўмяшальніцтва суседніх краін. Падзелы Рэчы Паспалітай і ўваходжанне беларускіх зямель у склад Расійскай імперыі.

Украінскія землі ў складзе Польшчы і Вялікага княства Літоўскага.

Прваабярэжная і Левабярэжная Украіна. Гетманства. Запарожская Сеч і яе значэнне ў рэгіёне. Запарожская сеч, Турцыя, Польшча і Расійская дзяржава. Вынікі геапалітычных трансфармацый другой паловы XVII ст.

Знаходжанне Левабярэжнай Украіны ў складзе Расійскай імперыі. Скасаванне гетманства. Увядзенне прыгоннага права. Правабярэжная Украіна ў складзе Аўстрыйскай імперыі, статус і развіццё1 яе зямель у складзе імперыі Габсбургаў.

Тэма 22. Чэшскія землі ў складзе імперыі Габсбургаў у XVI–XVIII ст.

Статус Чэхіі ў складзе Свяшчэннай рымскай імперыі. Парадак заняцця трона і спецыфіка манархічнай улады. Кіраванне Ягелонаў у Чэхіі. Структура замелеўладання і катэгорыі залежнага насельніцтва. Запрыгоньванне сялян. Рэлігійныя праблемы чэшскага грамадства.

Уключэнне Чэхіі ў склад імперыі Габсбургаў. Чэшскае паўстанне 1618–1620 гг. і ператварэнне Чэхіі ў правінцыю. Сельская гаспадарка і прамысловасць. Становішча сялянства. Рэлігійныя супярэчнасці ў Чэхіі і Багеміі. Паўстанне ў Празе і пачатак Трыццацігадовай вайны. Набыццё Трыццацігадовай вайной агульнаеўрапецскага характару. Вынікі вайны для Чэхіі.

Становішча чэшскіх зямель у складзе імперыі Габсбургаў у XVIII ст. Рэформы асвечанага абсалютызму у Чэхии. Урбарыяльная рэформа Марыі-Тэрэзіі. Мерапрыемствы Іосіфа II у сялянскім пытанні і іх вынікі. Іозефінізм. Пачатак разгортвання нацыянальна-вызваленчага руху.

Тэма 23. Расійская дзяржава ў XVII ст.

Пачатак Смутнага часу. Ілжэдзмітрый I, яго асоба і дзейнасць. Падрыхтоўка паходу на Расію. Кіраванне Ілджэдзмітрыя I, яго змест і вынікі.

Ілжэдзмітрый II. Барацьба за расійскі трон. Тушынскі лагер. Васіль Шуйскі. Сямібаяршчына. Паўстанне І. Балотнікава. Паход на Смаленск Сігізмунда Вазы. Дамова аб прадастаўленні расійскай кароны Уладзіславу Вазе. Польская і шведская інтэрвенцыя. Дзейнасць I і II апалчэнняў. Вызваленне Масквы. Пачатак дынастыі Раманавых. Дэвулінскае замірэнне і яго значэнне. Смаленская вайна і яе вынікі.

Станаўленне расійскага абсалютызма. Міхаіл Раманаў і стабілізацыя краіны. Праўленне Аляксея Міхайлавіча. Сабарнае Улажэнне і яго значэнне. Афармленне прыгоннага права. Структура землеўладання і катэгорыі залежнага насельніцтва. Пачатак мадэрнізацыі краіны. Царкоўны раскол. Сялянская вайна пад кіраўніцтвам С. Разіна.

Задачы кіравання і барацьба за ўладу у канцы XVII ст. Кіраванне

царэўны Соф'і і дзейнасць В. Галіцына. Асноўныя накірункі знешняй палітыкі Расіі. Адносіны са Швецыяй, Рэччу Паспалітай, Асманскай імперыяй, Кітаем. Крымскія паходы. Вайна з Рэччу Паспалітай 1654–1667 гг. і яе вынікі. "Вечны мір" 1686 г. Фарміраванне мяжы Расіі на Далекім Усходзе.

Тэма 24. Паўдневаславянскія краіны пад уладай Асманскай імперыі ў ранні Новы час

Славянскія народы Балканскага паўвострава пад уладай Асманскай імперыі. Уваходжанне ў склад Асманскай імперыі Македоніі, Балгарыі, Сербіі, Грэцыі, Албаніі, Босніі і Герцагавіны. Харватыя як тэрыторыя Турцыі, Аўстрыі і Венецыі.Адміністрацыйны падзел і кіраванне. "Даніна крывёй". Асіміляцыйная і міграцыйная палітыка турэцкіх улад. Ісламізацыя і яе наступствы. Ваенна-ленная сістэма. Падаткаабкладанне розных катэгорый насельніцтва. Асаблівасці сістэмы землеўладання.

Выступленні заваяваных народаў супраць асманскага панавання. Гайдукі, ускокі, клефты. Роля хрысціянскай царквы ў антытурэцкіх паўстаннях. Уплыў адносін з заходнееўрапейскімі краінамі на вызваленчы рух народаў Балканскага паўвострава.

Тэма 25. Расійская імперыя ў першай палове XVIII ст.

Пачатак праўлення Пятра I. "Вялікае пасольства". Праграма рэформ. Расійскі абсалютызм і яго ідэйнае абргунтаванне. Рэформы ў галіне дзяржаўнага кіравання. Дзяржава і царква.

Задачы знешняй палітыкі. Азоўскія паходы і іх вынікі. Паўночная вайна. Ваенная рэформа. Эканамічнае развіцце краіны. Пратэкцыянізм. Развіццё мануфактур. Меры ўрада ў галіне адукацыі, навукі і культуры. Еўрапеізацыя краіны. Асоба Пятра I, яго дзейнасць і іх ацэнкі ў гістарыяграфіі. Развіццё дзяржавы пры бліжэйшых пераемніках Пятра I (Кацярына I, Петр II, Ганна Іаанаўна).

Праўленне Лізаветы Пятроўны: тэндэнцыі развіцця дзяржавы і элементы "асвечанага абсалютызма". Знешняя палітыка. Руска-турэцкая вайна, вайна за "польскую спадчыну". Семігадовая вайна. Петр III, яго дзейнасць і лёс.

Тэма 26. Расійская імперыя ў другой палове XVIII ст.

Пераварот 1762 г. Кацярына II і асвечаны абсалютызм. "Наказ" і дзейнасць Улажэннай камісіі. Сялянскае пытанне. Сялянская вайна пад кіраўніцтвам Е. Пугачова і яе наступствы. Сацыяльная палітыка Кацярыны II

пасля падаўлення сялянскай вайны пад кіраўніцтвая Е. Пугачова.

Змены ў палітычным курсе пад уплывам Вялікай французскай рэвалюцыі. Міжнароднае становішча Расіі. Руска-турэцкія войны і выхад да Чорнага мора. “Грэчаскі праект”. Руска-шведскія адносіны. Падзелы Рэчы Паспалітай. Змены ва ўнутранай і знешняй палітыцы пры Паўле І. Супярэчнасці кіравання. Рост палітычнай напружанасці і забойства Паўла І.

Тэма 27. Рэч Паспалітая ў XVIII ст.

Выбранне на трон Рэчы Паспалітай Аўгуста II Моцнага. Спробы ўмацавання каралеўскай улады і іх вынікі. Умяшальніцтва Пятра І і ўсталявання расійскага патраната. Паўночная вайна і ўдзел у ёй Рэчы Паспалітай. Аўгуст Моцны і Станіслаў Ляшчынскі. Барацьба магнацкіх груповак. Заканчэнне Паўночнай вайны для Рэчы Паспалітай. “Вайна за польскую спадчыну” і выбары на трон Рэчы Паспалітай Аўгуста Саксонца.

Эканамічны стан краіны. Фальваркавая гаспадарка. Разгортванне капіталістычных працэсаў у эканоміцы. Мануфактуры, новыя формы арганізацыі працы, развіццё гарадоў.Рэформы Тызенгаўза ў Вялікім княстве Літоўскім. Рэформы Станіслава Аўгуста Панятоўскага ў галіне эканомікі, фінансаў і шляхоў зносін.

Выбранне апошняга манарха Рэчы Паспалітай і рэфармаванне краіны ў духе “асвечанага абсалютызма”. Праблема дысідэнтаў. Канфедэрацыі. Кардынальныя правы. Першы падзел Рэчы Паспалітай. Уплыў Французскай рэвалюцыі на ўнутрыпалітычнае развіццё Рэчы Паспалітай. Чатырохгадовы сейм. Канстытуцыя 1791 г. Другі падзел Рэч Паспалітай. Паўстанне пад кіраўніцтвам Т. Касцюшка, яго ход і вынікі. Трэці падзел Рэчы Паспалітай.

Тэма 28. Культура славянскіх народаў у ранні Новы час

Пашырэнне ўплыву заходняй культуры ў дзяржавах заходніх і ўсходніх славян. Адраджэнне. Навалацінская паэзія. Я. Каханоўскі. М. Гусоўскі. Я. А. Каменскі. Ф. Скарына. “Дамастрой” як нарматыўны звод паўсядзеннага жыцця ў Рускай дзяржаве. Іканапіс. Мураванае дойлідства. “Абміршчэнне” культуры”. Адукацыя. Заснаванне Славяна-грэка-лацінскай акадэміі. С. Полацкі. Зараджэнне тэатра.

Росквіт мастацтва барока ў Польшчы. С. Чэховіч. Віленская барока ў Вялікім княстве Літоўскім. Пражскае барока ў Чэхіі. Чэшская скульптура (М. Браун, Ф. Брокоф). Р. Скаварада і В. Капніст і іх роля ў фарміраванні ўкраінскай нацыянальнай ідэнтычнасці. Ф. У. Радзівіл і яе драматургічныя творы. Стварэнне і рэпертуар прыгонных тэатраў у Рэчы Паспалітай і Расійскай імперыі. Мецэнацтва і калекцыяніраванне.

Значэнне пятроўскіх рэформ і палітыкі асвечанага абсалютызма для расійскай культуры. Адкрыццё Акадэміі навук і Маскоўскага універсітэта. Заснаванне Кунсткамеры і Эрмітажа. Дзейнасць М. В. Ламаносава. Класіцызм ў літаратуры (А. П. Сумарокаў, М. В. Ламаносаў, Д. В. Фанвізін, Г. Р. Дзяржавін і г.д.). Асветніцтва (М. І. Новікаў, А. М. Радзішчаў). Выяўленчае мастацтва і музыка (Ф. С. Рокатаў, Д. Р. Лявіцкі, У. Л. Баравікоўскі, А. П. Ласенка, С. Ф. Шчадрын, Д. С. Бартнянскі і інш.). Архітэктура і скульптура класіцызма (М. Казакоў, В. Бажэнаў, Э. Фальканэ, Ф. Шубін). Еўрапеізацыя побыту і нораваў.

Тэма 29. Польскія землі і спецыфіка іх развіцця ў складзе розных дзяржаў у ХІХ ст. Разгортванне нацыянальна-вызваленчага руху

Знаходжанне польскіх зямель у складзе Расійскай імперыі, Прусіі і Аўстрыі. "Польскае пытанне" ў еўрапейскай дыпламатыі. Польская палітычная эміграцыя. Праблема аднаўлення Польшчы ў дыпламатычным саперніцтве Напалеона і Аляксандра І. Стварэнне Герцагства Варшаўскага.

Польскія землі ў складзе імперыі Габсбургаў. Каралеўства Галіцыі і Ладамерыі. Кіраванне і германізацыя. Польскія землі пад уладай Прусіі. Сацыльная палітыка прускага ўрада. Эканамічнае развіццё, каланізацыя і германізацыя.

Праекты аднаўлення Рэчы Паспалітай і Вялікага княства Літоўскага. План Агінскага. Вайна 1912 г. і стварэнне Часовага ўрада Вялікага княства Літоўскага. Пазіцыя шляхты і магнатаў падчас вайны Расіі з Напалеонам. Стан польскай дзяржаўнасці паводле рашэнняў Венскага кангрэса. Статус Кракава. Царства Польскае як аўтаномія Расійскай імперыі. Палітыка расійскіх улад у першай палове ХІХ ст. Канстытуцыя Царства Польскага. Паўстанне 1830–1831 гг. ў Польшчы і заходніх губерніях Расійскай імперыі і яго вынікі. Нацыянальны рух, польская палітычная эміграцыя. Уплыў рэвалюцыйных падзей 1848 г. на нацыянальна-вызваленчы і грамадскі рух у польскіх землях. Паўстанне 1863–1864 гг. і яго наступствы.

Сацыяльна-эканамічнае развіццё польскіх зямель у складзе розных дзяржаў. Рэгіянальная, галіновая і сацыяльная спецыфіка. Удзел замежнага капітала. Разгортванне прамысловага перавароту. З'яўленне сацыял-дэмакратычных і ліберальных партый і месца ў ім нацыянальнага пытання.

Тэма 30. Чэшскія землі ў складзе імперыі Габсбургаў і развіццё чэшскага нацыянальнага руху ў ХІХ ст.

Прававое і палітычнае становішча чэшскіх зямель у складзе імперыі Габсбургаў. Спецыфіка эканамічнага развіцця. Фарміраванне нацыянальнай

ідэі ў пачатку XIX ст., выданне “Айчынных навін”, чэшскіх аўтараў, стварэнне Музея Каралеўства Чэшскага. Уплыў напалеонаўскіх вайн на нацыянальнае абуджэнне у Чэхіі. З’яўленне чэшскай нацыянальнай гістарыяграфіі.

Рэвалюцыя 1848 г. і палітычны рух у Чэхіі. Аўстраславізм. Рух чэшскай інтэлігенцыі і стварэнне Нацыянальнага камітэта. Праблема тэрытарыяльнага ўз’яднання чэшскіх зямель. Крамержыцкі імперскі сейм і яго рашэнні. Мартаўская канстытуцыя і яе лёс. Стварэнне дуалістычнай манархі Аўстра-Венгрыі і месца ў яе сістэме чэшскіх зямель.

Чэшскія і славацкія землі ў сістэме Цыслейтаніі і Транслейтаніі. Дзяржаўны лад і палітычныя інстытуты згодна з канстытуцыяй 1867 г. Барацьба чэхаў за пашырэнне правоў і нацыянальннае самавызначэнне. Стварэнне і дзейнасць палітычных партый і арганізацый з нацыянальна-вызваленчай праграмай. Супярэчнасці і спробы ўладкавання канфліктаў чэхаў і немцаў з боку урада. Выбарчы закон 1907 і закон аб мовах 1914 г. Славянскі з’езд 1908 г. Развіццё чэшскай і славацкай культуры ў рэчышчы нацыянальнай барацьбы. Чэхія ў перыяд першай Сусветнай вайны.

Тэма 31. Паўдневаславянскія землі ў складзе Асманскай імперыі. “Усходняе пытанне” і нацыянальна-вызваленчы рух паўднёвых славян

Палітычнае становішча паўдневаславянскіх зямель у складзе Асманскай імперыі. З’яўленне і сутнасць “усходняга пытання”. Геапалітычныя інтарэсы заходнееўрапецскіх краін і Расіі на Балканскім паўвостраве. Крымская вайна і яе вынікі. Расія і нацыянальна-вызваленчы рух славянскіх народаў. Дзейнасць нацыянальных партый, культурнае абуджэнне паўдневаславянскіх народаў. Дасягненне аўтаноміі Сербіяй і Румыніяй. Руска-турэцкія войны і іх вынікі для славянскіх народаў Балканскага паўвострава. Атрыманне незалежнасці Румыніяй, Сербіяй, Чарнагорыяй. Аўтаномія Балгарыі і Босніі і Герцагавіны. Стварэнне Сербскага і Балгарскага каралеўстваў.

Аграрны характар эканамічнага развіцця. Паступовае разгортванне прамысловага пераварота. Уплыў замежнага капітала. Фарміраванне нацыянальнай буржуазіі і рабочага класа. Стварэнне сацыял-дэмакратычных арганізацый. Ліберальныя партыі і месца ў іх праграмах нацыянальнага адраджэння і пашырэння нацыянальных дзяржаў.

Тэма 32. Расійская імперыя ў першай палове XIX ст.

Тэрыторыя і насельніцтва. Класы і саслоўі. Асаблівасці палітычнага ладу. Александр I і ліберальныя праекты пачатку стагоддзя. Дзейнасць

Сперанскага. Рэфомы ў галіне кіравання, адукацыі, закон “аб вольных хлебапашцах” і г.д. Знешняя палітыка Расіі ў пачатку XIX ст. Удзел у антыфранцузскіх кааліцыях. Тыльзіцкі мір і франка-расійскія супярэчнасці. Вайна 1812 г. Роля Расіі на Венскім кангрэсе і ў стварэнні Свяшчэннага Саюза.

Кансерватыўны этап у кіраванні Аляксандра І. Аракчэеўшына. Расія ў Свяшчэнным Саюзе. Рух дзекабрыстаў і яго мэты. Паўстанне дзекабрыстаў і яго вынікі. Развіццё грамадскай думкі ў першай палове XIX ст. Заходнікі і славянафілы. Пачатак дзейнасці рэвалюцыянераў-разначынцаў.

Умацаванне кансерватыўных тэндэнцый падчас кіравання Мікалая І. “Тэорыя афіцыйнай народнасці”.Крызіс прыгонніцтва. Асаблівасці эканомікі дарэформеннай Расіі. Сялянскае пытанне. Рэформы Кісялева. Накірункі знешняй палітыкі Расіі. Расія і еўрапейскія рэвалюцыі. Вайна на Каўказе. “Усходняе пытанне”. Крымская вайна.

Тэма 33. Расійская імперыя ў другой палове XIX ст.

Аляксандр ІІ. Падрыхтоўка адмены прыгоннага права. Маніфест 19 лютага 1861 г. і Палажэнні аб новай арганізацыі сялянскай гаспадаркі. “Эпоха вялікіх рэформ”. Лібералы і кансерватары. Рэвалюцыянеры-народнікі і плыні ў народніцтве. Забойства Аляксандра ІІІ. Аляксандр ІІІ і яго палітычныя прыярытэты. Контррэформы. Расійская імперыя і нацыянальнае адраджэнне імперскіх ускраін. Народніцкі і сацыял-дэмакратычны рух. Распаўсюджанне марксізма. “Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа”. Стварэнне РСДРП.

Эканамічнае развіцце парэформеннай Расіі. З’яўленне новых сацыяльных груп. Міграцыі насельніцтва і урбанізацыя. Сельская гаспадарка і спалучэнне розных сістэм гаспадарання. “Прускі шлях” развіцця аграрных адносін і яго праявы. Знешні і ўнутраны гандаль і шляхі зносін. Банкі і крэдыт. Замежныя капіталы. Фарміраванне пралетарыята і буржуазіі.

Прыярытэты знешняй палітыкі Расіі. “Саюз трох імператараў”. Франка-рускі саюз. Інтарэсы Расіі на Балканах і Далекім Усходзе. Руска-турэцкая вайна. Далучэнне да Расіі тэрыторый Сярэдняй Азіі. Расія ў Антанце.

Тэма 34. Усходнеславянскія краіны і народы на мяжы XIX–XX ст. Нацыянальны рух на беларускіх і ўкраінскіх землях

Нацыянальнае пытанне ва ўнутрапалітычным развіцці Расійскай імперыі. Фарміраванне беларускай нацыянальнай ідэі. Група “Гоман”. Стварэнне БСГ (Беларускай сацыялістычнай грамады), яе ідэалогія і дзейнасць. “Наша Ніва” і “нашаніўскі” перыяд у развіцці беларускай

літаратуры. Беларускі нацыянальны рух падчас Першай сусветнай вайны.

Украінскае пытанне і яго спецыфіка на тэрыторыях Расійскай імперыі і Габсбургскай манархіі. Разнастайнасць украінскага нацыянальнага руху. Украінскі нацыянальны рух падчас Першай сусветнай вайны.

Стварэнне Кірыла-Мяфодзіеўскага брацтва і яго роля ў нацынальна-культурным адраджэнні ўкраінскага народа. "Брацтва тарасаўцаў" і яго ідэі. Рэвалюцыйная ўкараінская партыя і Украінская народная партыя. Сацыял-дэмакратычныя партыі і месца ў іх праграмах нацыянальнага пытання. Плыні ва ўкраінскім нацыянальным руху. Культурны ўздым на украінскіх землях.

Украінскі рух на тэрыторыі Заходняй Украіны і пазіцыя аўстрыйскіх улад. Стварэнне Галоўнай Рускай Рады і яе дзейнасць. Пранікненне нацыянальнай ідэі ў шырокія масы. Стварэнне РУРП (руска-украінскай радыкальнай партыі). Плыні ў нацыянальным руху. Нацыянал-дэмакратычныя і сацыял-дэмакратычныя украінскія партыі і вынікі іх дзейнасці.

Тэма 35. Набыццё незалежнасці паўдневаславянскімі краінамі. Балканскія войны

Развіццё незалежных славянскіх краін на Балканах. Каралеўствы Сербія і Балгарыя как рэгіянальныя лідары. Палітычны лад, сацыяльная структыра, знешнепалітычныя арыенціры новых незалежных краін. Палітычныя партыі і арганізацыі ў незалежных краінах.

Нераўнамернасць і замаруджанасць эканамічнага развіцця. Аграрны характар эканомік, галіновы падзел прамысловасці. Мерапрыемствы ўрадаў па правядзенні аграрных рэформ і мадэрнізацыі краіны. Удзел замежнага капітала. Нацыянальная буржуазія і буржуазныя партыі. Аграрныя і рабочыя партыі ў палітычным жыцці паўдневаславянскіх краін. Складанасці шматнацыянальных і шматканфесійных дзяржаў і сацыяльных адносінаў.

З'яўленне новых рэгіянальных лідэраў на Балканах. Балгарыя і Сербія і іх палітычныя планы. Першая і Другая Балкансккія войны і іх вынікі. Адносіны паўдневаславянскіх дзяржаў і Габсбургскай манархіі. Акупацыя Аўстра-Венгрыяй Босніі і Герцагавіны. Баснійскі крызіс. Нарастанне напружанасці на Балканах. Балканы ў сістэме інтарэсаў Антанты і Траістага Саюза. Балканскія краіны ў перыяд Першай сусветнай вайны.

Тэма 36. Расійская імперыя ў канцы XIX – пачатку XX ст.

Прыход да ўлады Мікалая II. Праблемы кіравання. Лібералізм і "почвенніцтва". Панславізм. Руска-японская вайна. Імперыя і нацыянальнае пытанне. Дзейнасць РСДРП. Падзел сацыял-дэмакратаў на бальшавікоў і

меньшавікоў. Стварэнне і дзейнасць партыі эсэраў. "Паліцэйскі сацыялізм".

Эканамічны ўздым пачатку XX ст. Рэформы С. Ю. Вітэ. Буйнейшыя манаполіі. Стварэнне фінансавай алігархіі. Развіцце і праблемы аграрнага сектара. Асаблівасці расійскага пралетарыята. Рабочае заканадаўства.

Перадумовы рэвалюцыі 1905–1907 гг. "Крывавая нядзеля". Пачатак рэвалюцыі. Стварэнне Саветаў. Кастрычніцкая палітычная стачка. Маніфест 17 кастрычніка 1905 г. Кадэты, акцябрысты, чарнасоценцы. Партыйны склад і дзейнасць I і II Дзяржаўнай думы. Пераварот 3 чэрвеня. Вынікі рэвалюцыі.

Краіна ў 1907–1914 гг. Эканамічны рост. Сталыпінская аграрная рэформа. Унутрыпалітычнае развіццё. Дзейнасць палітычных партый ва ўмовах рэакцыі. Знешнепалітычнае становішча Расійскай імперыі. Расія і славянскія народы Балканскага паўвострава. Месца і роля краіны ў Антанце. Палітыка Расійскай імперыі на Далекім Усходзе.

Тэма 37. Расійская імперыя ў 1914–1917 г.

Уплыў Першай сусветнай вайны на становішча краіны. Адносіны да вайны розных сацыяльных груп і партый. Ваенныя дзеянні расійскай арміі. Падзенне аўтарытэта манархіі і дзеяздольнасці ўрада. Роля бліжэйшага атачэння Мікалая II. Вялікакняжацкая апазіцыя. Забойства Распуціна. Перадумовы і пачатак Лютаўскай рэвалюцыі. Стварэнне Петраградскага Савета і Часовага Камітэта Дзяржаўнай Думы. Дваяўладдзе. Партыйны склад новых органаў кіравання і адносіны паміж імі. Адрачэнне Мікалая II.

Палітычная сітуацыя вясной-восенню 1917 г. Наяўнасць розных альтэрнатыў грамадскага развіцця. Крызісы Часовага Урада. Нота Мілюкова. Правал наступлення на фронце. Спроба ўсталявання ваеннай дыктатуры Л. Карнілава. Пагаршэнне эканамічнай і палітычнай сітуацыі ў Расіі. Абвяшчэнне Расіі рэспублікай. Дзейнасць бальшавікоў і прычыны папулярнасці бальшавіцкай партыі. Бальшавізацыя Саветаў.

Падрыхтоўка і правядзенне Кастрычніцкай рэвалюцыі. Першыя мерапрыемства савецкай улады. Супраціўленне ўладзе бальшавікоў. Бальшавікі і Устаноўчы сход. Праблема выхаду з вайны. Брэсцкі мір. Ацэнкі Кастрычніцкай рэвалюцыі ў гістарыяграфіі.

Тэма 38. Культура славянскіх краін і народаў у XIX – пачатку XX ст.

Уплыў сацыякаультурных рэалій на развіццё культуры славянскіх народаў. "Залаты век" расійскай навукі, літаратуры і мастацтва. Траццякоўская галерэя і Рускі музей. Тэхнічныя вынаходніцтвы. Росквіт літаратуры (М. Някрасаў, І. Тургенеў, Л. Талстой, А. Чэхаў, Ф. Дастаеўскі і г.д.), мастацтва (І. Айвазоўскі, В. Пяроў, В. Сурыкаў, І. Рэпін і інш.), музыкі

(М. Мусаргскі, А. Барадзін, М. Рымскі-Корсакаў, А Даргамыжскі і г.д.).

Духоўная культура і паўсядзеннае жыццё. Змены ў сацыяльнай структуры грамадства. З'яўленне кінематографа, аўтамабіля, тэлефона, грамафона. Руская рэлігійная філасофія (М. Бярдзяеў, С. Франк, В. Салаўёў, П. Фларэнскі, Л. Шастоў і г.д.). Эпоха мадэрна. Дэкаданс. "Срэбраны век" расійскай літаратуры (А. Блок, Г. Ахматава, М. Цвятаева, В. Брусаў, Саша Чорны, М. Гуміілёў, І. Севяранін, К. Бальмонт, У. Маякоўскі і інш.). Мадэрнізм у мастацтве (К. Малевіч, В. Кандзінскі і г.д.). Расійскае музычнае і тэатральнае мастацтва (С. Рахманінаў, І. Стравінскі, рускі балет).

Уплыў ідэй нацыянальнага адрадзэння на культуру славянскіх народаў. Украінскае нацыянальнае адраджэнне (Т. Шаўчэнка, І. Франко, Л. Украінка, М. Вовчок, гістарычныя працы М. Грушэўскага), беларускае нацыянальнае адраджэнне (Ф. Багушэвіч, Я. Купала, М. Багдановіч, А. Пашкевіч, гістарычныя творы В. Ластоўскага). Польская літаратура – Ю. Славацкі, Б. Прус, Ю. Крашэўскіі, Г. Сенкевіч, жывапіс Я. Матэйкі, музычныя творы Ф. Шапэна і С. Манюшкі. Дзеячы чэшскага нацыянальнага адраджэння – Й. Юнгман, В. Ганка, Ф. Палацкі, П. Шафарык, Б. Немцава і г.д. Творы Я. Гашака і К. Чапека. "Будзіцелі" ў балгарскай літаратуры. Творы І. Вазава.

Раздзел III. Славянскія краіны ў перыяд Найноўшага часу (XX – пачатак XXI ст.)

Тэма 39. Заканчэнне Першай сусветнай вайны і нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва славянскіх народаў

Уплыў ваенных падзей на палітычную арентацыю ўрадаў славянскіх краін. Удзел Балгарыі ў вайне на баку Антанты. Становішча на Салонікскім фронце. Вайна Балгарыі з Румыніяй і становішча на Румынскім фронце. Антываенны рух. Уладайскае паўстанне і яго вынікі. Радамірская рэспубліка. Выхад Балгарыі з вайны. Балгарскае пытанне на Парыжскай міранай канферэнцыі. Дагавор у Нейі.

Узрастанне антыаўстрыйскіх настрояў сярод паўднёваславянскіх народаў у складзе Аўстра-Венгрыі. Паўднёваславянскі камітэт. Корфская дэкларацыя 1917 г. Паўднёваславянскі клуб. Майская дэкларацыя 1917 г. Рашэнне харватаў аб разрыве з Аўстра-Венгрыяй. Прарыў Салонікскага фронта. Ваеннае паражэнне і крушэнне манархіі Габсбургаў. Ідэя югаславізма. Стварэнне дзяржавы сербаў, харватаў і славенцаў. Народнае веча ў Загрэбе. Аб'яднаўчыя рашэнні народных скупшчын Ваяводзіны і Чарнагорыі.

Нацыянальна-вызваленчы рух на польскіх землях. Яго спецыфіка на тэрыторыях Расійскай імперыі, Германскай імперыі і Аўстра-Венгерскай

імперыі. Змяненне характара польскага пытання ў 1917 г. Рэгенцкі савет. Польскі нацыянальны каімтэт. “14 пункатаў” В. Вільсана ў дзяржаўным будаўніцтва Польшчы. Польскае пытанне на Парыжскай мірнай канферэнцыі.

Уздым нацыянальна-вызваленчага руху чэхаў і славакаў. Дзейнасць чэшскіх і славацкіх нацыянальных сіл у эміграцыі. Стварэнне Чэшскага саюза у Вене і Нацыянальнага камітэта ў Празе.

Тэма 40. Кастрычніцкая рэвалюцыя і ўсталяванне савецкай улады ў Расіі. Грамадзянская вайна

Становішча ў краіне вясной–восенню 1917 г. Альтэрнатывы развіцця расійскага грамадства. Палітычныя партыі і іх праграмы. Крызісы Часовага ўрада. Нота Мілюкова. Правал наступлення на фронце. Агітацыйная работа бальшавікоў. Крызіс улады летам 1917 г. Мяцеж Л. Карнілава і яго наступствы. Абвяшчэнне Расіі рэспублікай. Бальшавізацыя Саветаў. Падрыхтоўка і правядзенне ўзброенага паўстання ў Петраградзе.

II Усерасійскі з’езд Саветаў. Першыя дакрэты савецкай улады. Мерапрыемствы ў эканамічнай і сацыяльнай галінах. Усталяванне савецкай улады ў рэгіёнах былой Расійскай імперыі. Барацьба за выхад з вайны. Брэсцкі дагавор, яго ўмовы і наступствы.

Пачатак Грамадзянскай вайны. Роспуск Устаноўчага сходу. “Чырвоны” і “белы” тэрор. Стварэнне УНК. Сацыяльны склад і палітычныя мэты “белага” і “чырвонага” лагераў. Лёс царскай сям’і. Ваенныя дзеянні 1918–1921 гг. Стварэнне Чырвонай арміі. Барацьба з Дзенікіным, Калчаком, Юдзенічам, Врангелем. Прычыны няўдачы “белага” руху. Інтэрвенцыя заходніх краін у Савецкую Расію. Барацьба з Польшчай. Барацьба з нацыянальна-дэмакратычнымі партыямі ў Беларусі, Украіне, Сярэдняй Азіі і на Каўказе.

Сацыяльна-эканамічнае становішча краіны. Палітыка “ваеннага камунізму” і яе мерапраемствы. Сацыяльныя праблемы ў грамадстве і антыбальшавіцкія паўстанні. Рух Н. Махно. Тамбоўскае паўстанне. Кранштадскае паўстанне. Перадумовы пераходу да НЭПа.

Тэма 41. Распад Расійскай імперыі і абвяшчэнне БНР і УНР. Устанаўленне савецкай улады. Савецка-польская вайна

Нацыянальнае пытанне ў Першай сусветнай вайне і ў палітыцы бальшавікоў. Нацыянальныя рухі былой Расійскай імперыі і палітычныя інтарэсы заходнееўрапейскіх краін.

Украінскі нацыянальны рух падчас Першай сусветнай вайны на

тэрыторыях Расіі і Аўстра-Венгрыі. Стварэнне Украінскай Цэнтральнай Рады і яе універсалы аб абвяшчэнні УНР (Украінскай Народнай Рэспублікі). Адносіны бальшавікоў да УНР. Тэрытарыяльныя межы УНР. Адносіны да УНР Цэнтральных дзяржаў і Антанты. Скасаванне УНР у выніку пераварота гетмана П. Скарападскага і частковае яе аднаўленне. Дагавор аб аб'яднанні Украінскай Народнай Рэспублікі і Заходне-Украінскай Народнай Рэспублікі. Спецыфіка становішча ЗУНР. Барацьба паміж бальшавікамі і нацыянал-дэмаратычнымі сіламі ва Ўкраіне. Скасаванне УНР і абвяшчэнне УССР. Акупацыя ЗУНР падчас польска-савецкай вайны.

Бальшавіцкі і нацыянал-дэмакратычны праекты стварэння беларускай дзяржаўнасці. Першы Усебеларускі зх'езд і яго роспуск бальшавікамі. Стварэнне Рады БНР. Германскае наступленне і эвакуацыя ўрада Заходняй вобласці ў Смаленск. Першая Устаўная грамата. Германская акупацыя і дзейнасць урада БНР у яе ўмовах. Трэцяя Устаўная грамата. Адносіны да БНР з боку бальшавікоў, Германіі і краін Антанты. Тэлеграма ад кіраўнікоў БНР германскаму імператару і яе вынікі. Праблема нацыянальнага будаўніцтва пасля зыходу германскіх войскаў. Абвяшчэнне БССР.

Адраджэнне Польскай дзяржавы. Стварэнне ЛітБел у перспектыве савецка-польскай вайны. Польскае наступленне. Стасункі паміж дзеячамі беларускага і ўкраінсана нацыянальнага рухаў і Ю. Пілсудскім. Савецкае наступленне і "цуд на Вісле". Рыжскі мірны дагавор і лёс заходнебеларускіх і заходнеўкраінскіх зямель у складзе Польшчы.

Тэма 42. Стварэнне Польскай дзяржавы (Другой Рэчы Паспалітай). Польшча ў міжваенны час

Нацыянальна-вызваленчы рух на польскіх землях падчас Першай сусветнай вайны. Стварэнне і абвяшчэнне Другой Рэчы Паспалітай. Польскае пытанне на Парыжскай канферэнцыі. Тэрыторыя польшчы ў адпаведнасці з Парыжскай канферэнцыяй. Савецка-польская вайна і яе вынікі. Вызначэнне межаў Польшчы. Заходнебеларускія і заходнеўкраінскія землі ў складзе Польшчы. Палітыка польскіх улад на далучаныз землях.

Сакавіцкая канстытуцыя 1921 г. Аднаўленне і развіццё прамысловасці, аграрныя ператварэнні. Палітычныя партыі і іх праграмы. Сацыял-дэмакратычны і камуністычны рух. Абвастрэнне палітычнай барацьбы. Майскі пераварот. Усталяванне рэжыма "санацыі". Стварэнне, дзейнасць і разгром блока "Цэнтралева". Сацыяльна-эканамічнае развіццё ў 1930-х гг.

Тэма 43. Утварэнне дзяржавы чэхаў і славакаў. Чэхаславакія ў міжваенны час

Нацыянальна-вызваленчы рух падчас Першай сусветнай вайны. Дзейнасць чэшскіх і славацкіх палітыкаў у эміграцыі. Дактрына чэхаславакізма. Утварэнне Чэхаславацкай рэспублікі ў 1918 г. Вызначэнне дзяржаўных межаў. Канстытуцыя 1920 г. Сацыяльна-эканамічнае і палітычнае рэфармаванне.

Чэхаславакія ў міжваенны перыяд. Стабілізацыя 1920-х гг. і развіццё вядучых галін чэхаславацкай прамысловасці. Рэгіянальная спецыфіка чэхаславацкага прамысловага развіцця. Аграрная рэформа. Эканамічны ўздым у гады стабілізацыі. Інтэграцыя ў сусветную эканоміку.

Усталяванне кааліцыйнай сістэма ўлады. Палітычныя партыі і іх праграмы. Сацыял-дэмакратычны і камуністычны рух. Нефармальныя структуры ўлады. Абвастрэнне палітычнай сітуацыі і ўвядзенне надзвычайных законаў. Чэхаславакія ва ўмовах сусветнага эканамічнага крызіса.

Унутрыпалітычнае развіццё ў другой палове 1930-х гг. Актывізацыя правых сіл і славацкіх аўтанамістаў. Дзейнасць судзета-нямецкай партыі і ўрадавы крызіс. Антыфашысцкі рух. Чэхаславакія на міжнароднай арэне. Падпісанне трохбаковай дамовы паміж Чэхаславакіяй, Францыяй і СССР.

Мюнхенская канферэнцыя і перадача Судзецкай вобласці Германіі. Другая рэспубліка. Абвяшчэнне незалежнасці Славакіі. Акупацыя Германіяй Багеміі і Маравіі.

Тэма 44. СССР у 1920-я – 1930-я гг.

Наступствы грамадзянскай вайны і палітыкі "ваеннага камунізма". Супраціўленне ўладзе бальшавікоў. Кранштадскае паўстанне. Сутнасць НЭПа. НЭП у сельскай гаспадарцы, прамысловасці, фінансах, гандлі. Вынікі і прычыны згортвання НЭПа. Адносная дэмакратызацыя палітычнага жыцця ў 20-я гг. Дзейнасць прафсаюзаў, камсамола, нацыянальных і жаночых арганізацый. Аўтарытарныя тэндэнцыі ў кіраванні краінай. Утварэнне СССР. Смерць У. І. Леніна і ўнутрыпартыйная барацьба. Супрацьстаянне І. В. Сталіна і Л. Д. Троцкага. Знешнепалітычнае становішча СССР у 1920-я гг. Савецка-германскія адносіны і "паласа прызнанняў" СССР.

Сталінская мадэль развіцця СССР і яе ўсталяванне ў 30-я гг. Індустрыялізацыя. Калектывізацыя. Культурная рэвалюцыя. Іх мэты, правядзенне, вынікі. Прычыны і фактары ўсталявання культу асобы Сталіна. Канстытуцыя 1936 г. Фарміраванне каманднa-адміністрацыйнай сістэмы і бюракратыі. Змены ў складзе УКП(Б). Палітычныя працэсы 30-х гг. Разгром

фракцыйных груповак у УКП(б). Рэпрэсіі ў горадзе і на вёсцы. Спалучэнне таталітарызму ў кіраванні і энтузіязму працоўных.

СССР напярэдадні Другой сусветнай вайны. Мабілізацыя рэсурсаў і ўмацаванне дырэктыўных метадаў кіравання. Адносіны з Германіяй і падпісанне Пакта аб ненападзенні.

Тэма 45. Балгарыя ў міжваенны час

Пасляваенная сітуацыя і палітычны крызіс. Палітычныя партыі і іх праграмы. Кааліцыйныя ўрады. Прыход за ўлады БЗНС. Урад А. Стамбалійскага і яго мерапрыемствы. Асаблівасці эканамічнага развіцця. Аграрная рэформа. Картэлізацыя ў прамысловасці. Разгортванне стачачнага руху.

Фарміраванне Канстытуцыйнага блоку і яго апазіцыя БЗНС. Дзяржаўны пераварот 9 чэрвеня 1923 г. Лёс А. Стабалійскага. Склад ураду А. Цанкава. Формирование Конституционного блока, его борьба с политикой БЗНС. Верасеньскае паўстанне 1923 г. Дзейнасць балгарскіх камуністаў (цеснякоў). Закон аб абароне дзяржавы. Урад А. Ляпчава. Эвалюцыя ад аўтарытарнага кіравання да парламентарнага. Уздым эканомікі ў 1920-х гг.

Урад Народнага блоку. Эканамічны крызіс пачатку 1930-х г. Саюз “Звяно”. Майскі пераварот 1934 г. К. Георгіеў. Спробы рэфармавання дзяржаўна-палітычнай сістэмы. Усталяванне рэжыма асабістай дыктатуры цара Барыса III. Узрастанне палітычнай напружанасці ў грамадстве. Фарміраванне палітычнай апазіцыі. Унутраная палітыка кабінета Г. Кёсейванава. “Пяцёрка”. Дзейнасць цеснякоў.Уздым стачачнай барацьбы. Канстытуцыйны блок 1938 г.

Міжнароднае становішча Балгарыі. Рэгіянальная палітыка на Балканах. Нішскае пагадненне 1923 г. Балгара-грэчаскі ўзброены канфлікт. Палітыка лавіравання на міжнароднай арэне. Праблема рэпарацый і адносіны з Германіяй. Балгарыя і Балканская Антанта. Салонікскае пагадненне 1938 г. Далучэнне Балгарыі да Тройственнага пакта.

Тэма 46. Стварэнне каралеўства сербаў, харватаў і славенцаў. Югаславія ў міжваенны час

Югаслаўскае пытанне на Парыжскай канферэнцыі. Усталяванне дзяржаўных межаў. Стварэнне каралеўства сербаў, харватаў і славенцаў (КСХС). Сацыяльны і нацыянальны склад насельніцтва. Міжнацыянальныя праблемы. Рэвалюцыйны ўздым 1919 г. Дзейнасць партый сацыял-дэмакратычнага накірунку. Складанне палітычнай сістэмы. Аграрная рэформа. Палітычны крызіс канца 1920 г. “Абзнана”. Закон “Аб абароне

парадку і бяспекі ў краіне". Відаўданская канстытуцыя 1921 г. Адміністрацыйная рэформа. Эканамічнае развіццё.

Урадавыя крізісы і расстаноўка палітычных сіл. Праблемы нацыянальных зносінаў. Дзейнасць Харвацкай рэспубліканскай сялянскай партыі (С. Радзіч). Радыкальная партыя Сербіі (М. Пашыч). Сялянска-дэмаркатычная кааліцыя ў Харватыі. Характар дзейнасці Камуністычнай партыі Югаславіі.

Дзяржаўны пераварот 1929 г. Адміністрацыйная рэформа. Наступствы эканамічнага крызіса. Канстытуцыя 1931 г. П. Жыўкавіч. Забойства караля Аляскандра I Карагеоргіевіча. Аслабленне дыктатуры. Дзейнасць Рэгенцкага савета. Палітыка ўрада С. Стаядынавіча.

Рабочы і студэнцкі рух. Барацьба за Народны фронт. Дзейнасць КПЮ. КПЮ і Камінтэрн. Сербска-харвацкае пагадненне1939 г. Урад Д. Цветкавіча – У. Мачэка. Антыфашысцкі рух. Дзяржаўны пераварот 1941 г.

Югаславія ў Малой Антанце. Нармалізацыя адносінаў з Балгарыяй. Югаслаўска-італьянскія супярэчнасці. Удзел у Балканскай Антанце. "Арганізацыйны пакт". Усталяванне дыпламатычных адносінаў з СССР. Далучэнне да Траістага пакту. Дагавор аб сяброўстве і ненападзе з СССР (1941 г.)

Тэма 47. Другая сусветная і Вялікая Айчынная вайна ў гісторыі славянскіх краін: ход, значэнне, палітычныя наступствы

Складанне асяродкаў новай вайны ў Еўропе. Вядучыя краіны і іх геапалітычныя інтарэсы. Лёс славянскіх народаў паводле плану "Ост". Перспектывы германізацыі і каланізацыі Усходняй Еўропы. Роля СССР у разгроме фашызма. Савецка-германскі фронт як дамінуючы падчас Вялікай Айчыннай вайны. Пачатак вайны і прычыны няўдач Чырвонай Арміі. Карэнны перелом у Вялікай Айчыннай вайне. Акупацыя германскімі войскамі савецкай тэрыторыі. Партызанскі і падпольны рух. Разгром фашызма і два вектары вызвалення краін Еўропы.

Адносіны Польшчы з Германіяй і Савецкім Саюзам у 1930-х гг. Нарастанне напружанасці ў адносінах з Германіяй. Нападзенне Германіі на Польшчу. Акупацыя Польшчы і палітыка генацыду. Урад Польшчы ў эміграцыі. Уступленне войск Чырвонай Арміі на тэрыторыю Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Лонданскі ўрад у эміграцыі і яго дзейнасць. Варшаўскае паўстанне 1944 г. Польскі камітэт нацыянальнага вызвалення. Армія Людова і Армія Краёва. Маніфест Польскага камітэта нацыянальнага вызвалення. Роля СССР і Савецкай Арміі ў выбары пасляваеннага курсу Польшчы. Перадача Польшчы Беласточчыны ў 1944 г.

Лёс Чэхіі ў 1938–1939 гг. асаблівасці акупацыйнага рэжыма ў пратэктаратах Багемія і Маравія. Рух Супраціву. Цэнтры эміграцыі. Кошыцкая праграма. Роля СССР і Чырвонай Арміі ў вызваленні Чэхаславакіі.

Знешняя алітыка Балгарыі ў пачатковы перыяд Другой сусветнай вайны.Балгарыя ў балканскай палітыцы СССР і Германіі. Уступленне Балгарыі ў вайну і акупацыя Вардарскай Македоніі, часткі Сербіі і Заходняй Фракіі. Супраціўленне прагерманскаму курсу ўрада. Балгара-германскія адносіны ў 1943 г. Рэгенцкі савет. Айчынны фронт і яго праграма. Фашысцккія арганізацыі. Партызанскі рух.

Верасеньскі палітычны крызіс 1944 г. Кааліцыйны кабінет К. Муравіева. Абвяшчэнне Савецкім Саюзам вайны Балгарыі. Паўстанне 9 верасня. Урад Айчыннага фронта. Маскоўскае пагадненне аб перамір'і 28 кастрычніка 1944 г. Удзел Балгарыі ў вайне супраць Германіі.

Фашысцкая агрэсія супраць Югаславіі, акупацыя і падзел краіны. Незалежная дзяржава Харватыя і яе ўдзел у вайне на баку германскага блоку. Усташскі генацыд. Калабаранцкія ўрады на акупаванай тэрыторыі Югаславіі. Дзейнасць каралеўскага эмігранцкага ўрада. Кароль Петр II. Два цэнтра руху Супраціўлення. Роля Камуністычнай партыі Югаславіі. Пачатак узброенага паўстання. "Ужыцкая рэспубліка". Стварэнне Народна-вызваленчай арміі Югаславіі. І. Броз Ціта.

Стварэнне Антыфашысцкага веча народнага вызвалення Югаславіі. Грамадзянская вайна на тэрыторыі Югаславіі. Дапамога СССР. Узаемаадносіны эмігранцкага ўрада з новай уладай. Югаслаўскае пытанне ў геапалітычных інтарэсах вядучых краін. Пагадненне Ціта-Шубашыча. Міжнароднае прызнанне новай Югаславіі. Савецка-югаслаўскі дагавор аб сяброўстве 11 красавіка 1945 г. Вызваленне Югаславіі. Перамога народнай рэвалюцыі і ператварэнні ў краіне.

Тэма 48. СССР у 1945–1985 гг.

Становішча Савецкага Саюза пасля заканчэння Другой сусветнай вайны. Супярэчнасці і канфлікты ў савецкім грамадстве, ўзрастанне дырэктыўнай ролі дзяржавы і культу асобы Сталіна. Выбар пасляваеннай мадэлі развіцця. Аднаўленне краіны. Уплыў культу асобы Сталіна на навуку, культуру, грамадскае жыццё.

Смерць І. В. Сталіна. Прыход да ўлады М.С. Хрушчова. "Хрушчоўская адліга". ХХ з'езд КПСС, яго вынікі і іх уплыў на ўнутраны і знешні стан краіны. Кіруемая дэсталінізацыя. Рэабілітацыя рэпрэсіраваных. Рэформы ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы, сацыяльных адносінах. Развіццё культуры ва ўмовах "пацяплення". Спроба адстаўкі Хрушчова ў 1957 г.

СССР ва ўмовах разгортвання НТР. Выхад СССР у космас (Ю. Гагарын). Супярэчлівы характар "адлігі". Прычыны і вынікі адстаўкі Хрушчова ў 1964 г.

Прыход да ўлады Л. І. Брэжнева. Развіццё экстэнсіўнай мадэлі планавай эканомікі. Эканамічная рэформа ў 1965 г. Спробы мадэрнізацыі метадаў кіравання ў 70-х – першай палове 80-х гг.

Змены ў сацыяльнай структуры СССР. Урбанізацыя. Павышэнне адукацыйнага ўзроўню. Афіцыйная прапаганда і рэакцыя на яе ў грамадстве. Дысідэнцкі рух. Аднапартыйная сістэма і ідэалагічны дыктат. Нарастанне крызісных з'яў у эканамічным і палітычным жыцці пры пераемніках Брэжнева (Ю. У. Андропаве, К. У. Чарненка). Спробы рэфармавання асобных сфер жыцця краіны.

СССР і краіны сацыялістычнага лагера. Падзеі 1956 г. у Венгрыі і 1968 г. у Чэхаславакіі. Рух "Салідарнасць" у пачатку 1980-х гг. у Польшчы. Увядзенне савецкіх войскаў у Афганістан. Разрадка 1970-х гг. і канфрантацыя пачатку 1980-х гг. з заходнімі краінамі.

Тэма 49. Польшча ў 1945–1990 гг.

Стварэнне Часовага урада нацыянальнаг адзінства пасля заканчэння Другой сусветнай вайны. Абвастрэнне палітычнай сітуацыі. С. Мікалайчык. Выбары ў Сойм у 1947 г. Прыняцце сталінскай праграмы пабудовы сацыялізма. Эканамічнае і палітычнае развіццё Поольшчы ў 1950-х1960-х гг. Фарсіраваная індустрыялізацыя і кааперыраванне сельскай гаспадаркі. Пошукі шляхоў рэфармавання сістэмы, эканамічныя рэформы другой паловы 1960-х гг. Спробы ўрэгуляваць адносіны з касцёлам. Выступленні інтэлігенцыі і рабочых у 1968, 1970-1971 гг. і іх вынікі.

Польшча ў 1970-х – 1980-х гг. Уключэнне Польшчы ў сістэму краін Варшаўскага дагавору. Афармленне арганізаванай апазіцыі. Рух "Салідарнасць" і яго мэты. Дзейнасць Л. Валенсы. Польшча ў сярэдзіне 1980-х гг. "Круглы стол" 1989 г. Прэзідэнцкія і парламенцкія выбары 1989 г. і іх вынікі.

Тэма 50. Чэхаславакія пасля Другой сусветнай вайны

Характар палітычных і сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў у Чэхаславакіі па выніках Другой сусветнай вайны. Абвастрэнне палітычнай сітуацыі і лютаўскі крызіс 1948 г. Прыняцце сталінскай мадэлі пабудовы сацыялізма. Абмежаванне паўнамоцтваў славацкіх нацыянальных органаў кіравання.

Эканамічнае і палітычнае развіццё Чэхаславакіі ў 1950-х–1960-х гг.

Курс на фарсіраваную пабудову сацыялізма. Спробы рэфармавання сістэмы ў канцы 1950-х гг Канстытуцыя 1960 г. Рэфарматарскія тэндэнцыі 1960-х гг.

Палітычны крызіс 1968 г. Ператварэнне ЧСР у федэратыўную дзяржаву. Характар адносінаў з СССР. Чэхаславакія ў 1970-х – 1990-х гг. Нарастанне кансерватыўных з'яў. Спецыфіка развіцця Славакіі. Нарастанне крызісных з'яў у эканоміцы ў канцы 1970-х гг. Узнікненне і дзейнасць апазіцыі. Рэформы 1980-х гг. "Аксамітная рэвалюцыя" 1989 г. Фарміраванне дэмакратычных інстытутаў улады.

Тэма 51. Балгарыя ў 1945–1990 гг.

Мерапрыемствы урада Айчыннага фронта. Палітычная барацьба. Дзейнасць БЗНС и БРП (камуністаў). Выбары ў народны сход і абвяшчэнне НРБ (Народнай Рэспублікі Балгарыі). Г. Дзімітраў. Прыняцце сталінскай мадэлі пабудовы сацыялізма. Рэпрэсіі 1946–1947 гг. Канстытуцыя 1947 г. Рэарганізацыя Айчыннага фронта і роспуск палітычных партый. Знешнепалітычная пераарыентацыя Балдгарыі. Парыжскі мірны дагавор. Македонскае пытанне ў балгара-югаслаўскіх адносінах. Ідэя балканскай федэрацыі. Балгара-савецкі дагавор аб сяброўстве 1967 г.

Курс на фарсіраваную пабудову сацыялізма. Комінформбюро і Балгарыя. Унутрыпартыйная барацьба і рэпрэсіі 1949–1953 гг. Звышіндустрыялізацыя і прымусовае кааперыраванне. Рэжым улады В. Чарвенкава. Абвастрэнне палітычнай сітуацыі ў 1956 г. і спробы лібералізацыі. Рэформы канца 1950-х гг. Вынікі фарсіраваннага развіцця. Завяршэнне этапа "калектыўнага кіраўніцтва" у БКП. Перспектыўны палан развіцця на 20 гадоў (1962). Ліквідацыя эканамічнага і палітычнага плюралізму. Эра Т. Жыўкава.

Эканамічная рэформа 1966 г. Канстытуцыя 1971 г. Месца Балгарыі ў Варшаўскім дагаворы і Савеце эканамічнай узаемадапамогі. Змены ў сацыяльнай структуры грамадства. Крызіс эканомікі ў сярэдзіне 1980-х гг. Фарміраванне апазіцыі. Негатыўныя з'явы рэжыма Т. Жыўкава. "Аксамітная рэвалюцыя" 1989 г. і яе вынікі.

Тэма 52. Югаславія ў 1945–1991 гг.

Цітаізм і югаслаўскі варыянт пабудовы сацыялізма. Канфлікт І. Броз Ціта з І. Сталіным і М. Хрушчовым. Роля Югаславіі ў заснаванні Руха Недалучэння. Падаўленне "харвацкай вясны" і "сербскага лібералізма". Чыстка кіруючых кадраў у 1971–1973 гг. Канстытуцыя СФРЮ 1974 г. Спробы стабілізацыі эканомікі ў другой палове 1970-х годов. Праблема занятасці насельніцтва. Увядзенне абавязковай ратацыі кіруючых кадраў

(1978). Міжрэспубліканскія супярэчнасці. Смерць І. Броз Ціта і нарастанне крызіса ў пасляцітаўскай Югаславіі.

Рост беспрацоўя і працоўнай міграцыі. Праграма эканамічнай стабілізацыі (1982). Фарміраванне этнакратычнай алігнархіі. Нацыянальныя выступленні ў Косава (1981). Узмацненне сепаратысцкіх і нацыяналістычных тэндэнцый. Новае сербскае кіраўніцтва. Папраўкі 1988 г. да Канстытуцыі Сербіі, увядзенне ў Косава асобнага становішча. Стан эканомікі ў канцы 1980-х гг. Саюзны урад Б. Мікуліча. Закон аб "трох лібералізацыях".

Знешні доўг. Эканамічная рэформа А. Маркавіча. Пераход да рынкавай эканомікі. Дэмантаж цітаўскага сацыялізма. Дэзінтэграцыя саюзнай дзяржавы.

Тэма 53. Палітычныя і эканамічныя працэсы 1985–1991 г. у СССР і іх наступствы. Распад СССР і развіццё постсавецкай прасторы

Прыход да ўлады М. С. Гарбачова і рашэнні Красавіцкага (1985 г.) Пленума ЦК КПСС. Паскарэнне, "новае палітычнае мысленне", палітычны плюралізм, дэмакратызацыя, прызнанне розных форм маёмасці і г.д. Разрадка ў міжнародных адносінах. З'яўленне шматпартыйнасці і апазіцыі. Нарастанне эканамічных цяжкасцей. Катастрофа на Чарнобыльскай АЭС. Нацыянальныя рухі ў рэспубліках. Рэгіянальныя канфлікты ў СССР. Праект падпісання новага саюзнага дагавора. Аддзяленне рэспублік Прыбалтыкі. Жнівеньскі путч 1991 г. "Парад суверэнітэтаў" і "вайна законаў". Белавежскія пагадненні. Скасаванне СССР і стварэнне СНД. Распад СССР і стаўленне ад гэтага сусветнага супольніцтва.

Расія як спадкаеміца СССР. Праблема раззбраення. Адносіны заходніх краін да постсавецкай Расіі. Прэзідэнцтва Б. М. Ельцына. Шматпартыйнасць палітычнага жыцця. Аслабленне пазіцый Расіі на міжнароднай арэне. Прыватызацыя і "шокавая тэрапія". Псіхалагічны шок і маемаснае расслаенне грамадства. Ценявая эканоміка і крыміналізацыя. З'яўленне новых сацыяльных груп. Кіраванне У. У. Пуціна і Д. А. Мядзведзева. Вынікі знешняй палітыкі і ўнутранага развіцця Расіі ў пачатку XXI ст.

Унутрыпалітычная нестабільнасць постсавецкіх рэспублік у першыя постсавецкія гады. Наяўнасць палітычных сіл рознай накіраванасці. Уплыў суседзяў і вялікіх краін. Постсавецкая прастора ў пачатку XXI ст.

Расія як адзін з палюсоў шматпалярнага свету. Адносіны з Кітаем і Зша. Расія, Іран і Паўночная Карэя. Адносіны Расіі з былымі савецкімі рэспублікамі. СВА Расіі ў Украіне і яе наступствы.

Тэма 54. Развіццё славянскіх краін Цэнтральнай і Паўднева-усходняй Еўропы з 1991 г. да нашых дзён

Перабудова ў СССР і абуджэнне рэфарматарства і дысідэнцтва ў краінах сацыялістычнага лагера. Распад сацыялістычнага блоку. Аб'яднанне Германіі. Трансфармацыя эканамічных і палітычных сістэм былых сацыялістычных краін і іх міжнароднае становішча. "Еўропа розных хуткасцей". Лакальныя канфлікты. Вайна ў Югаславіі. Распад Чэхаславакіі. Уступленне былых сацыялістычных краін у Еўрасаюз і іх развіццё на сучасным этапе.

Польшча ў перыяд палітыка-эканамічнай трансфармацыі. Мерапрыемтсвы ўрада Т. Мазавецкага. План Е. Бальцэровіча па аздараўленні эканомікі. Самароспуск ПАРП. Прэзідэнцкія выбары 1990 г. Л. Валенса. Праграма прыватызацыі і рэфармавання сельскай гаспадаркі. Малая канстытуцыя 1992 г. Перамога на парламенцкіх выбарах 1993 г. Саюза дэмакратычных левых сіл. Канстытуцыя 1997 г. Эканамічны ўздым у другой палове 1990-х гг. Роля замежнага капітала.

Парламенцкія выбары 2001 г. і стварэнне кабінета левых сіл. Фарміраванне правацэнтрысцкіх партый. "Права і справядлівасць" Грамадзянская платформа. Прэзідэнцкія і парламенцкія выбары 2005. Г. Л. Качыньскі. Пазачарговыя парламенцкія выбары 2007 г. Фінансава-эканамічны крызіс 2008–2009 г. Супрацьстаянне прэзідэнта і парламента. Катастрофа пад Смаленскам у 2010 г. Парламенцкія выбары 2011 г. і палітыка кабінета Д. Туска. Прэзідэнцкія і парламенцкія выбары 2015 г. А. Дуда. Кіраванне правацэнтрысцкіх сіл у Польшчы. Польшчы ў НАТА і Еўрасаюзе. Адносіны з Расіяй, Украінай, Беларуссю. Імкненне Польшчы да рэгіянальнага лідэрства як фарпаста НАТА на усходнім флангу. СВА Расіі ва Ўкраіне і пазіцыя Польшчы.

Распад Чэхаславакіі. Сістэмныя ператварэнні правацэнтрысцкіх урадаў. Роля замежнага капіталу. Смпад прамысловай вытворчасці ў першай палове 1990-х гг. Прэзідэнцтва В. Гавела (1993–2003 гг.). Перамога дэмакратаў на парламенцкіх выбарах 2006 г. Фінансава-эканамічны крызіс 2008–2009 гг. і яго наступствы. Парламенцкія выбары 2010 г. і дзейнасць кааліцыйнага ўрада П. Нечаса. Сацыяльна-эканамічныя рэформы пачатку XXI ст. Прэзідэнцкія выбары 2023 г. П. Павел. Знашнепаліітычны прыярытэты Чэхіі. Дзейнасць у НАТА і Еўрасаюзе. Славацкая рэспубліка ў перыяд палітыка-эканамічнай мадэрнізацыі і на сучасным этапе. Асноўныя накірункі дзейнасці кабінета Р. Фіцо. Адносіны з Расіяй і Еўрасаюзам.

Усталяванне парламенцкай дэмакратыі ў Балгарыі. Саюз дэмакратычных сіл (СДС). Прэзідэнцтва Ж. Жэлева. Палітычнае

супрацьстаянне БСП і СДС. Постсацыялістычны сіндром. Парламенцкія выбары 2001 г. Кансерватыўна-ліберальная палітыка С. Саксэн-Кобург-Гоцкага. Парламенцкія выбары 2005 г. БСП і кабінет С. Станішава. Ліберальна кансерватыўная партыя ГЕРБ (Грамадзяне за еврапейскае развіццё Балгарыі). Балканская палітыка Балгарыі. Адносіны з Турцыяй, Грэцыяй, Румыніяй, Сербіяй. Пазіцыя Балгарыі адносна вайны ў Югаславіі і СВА ва Украіне.

Распад Югаслаўскай федэрацыі. Стварэнне незалежных Славеніі, Харватыі, Македоніі, Босніі і Герцагавіны. Увяддзенне міратворчых сіл ААН. Абвяшчэнне незалежнай рэспублікі Косава. Інтэрнацыяналізацыя вайны ў Югаславіі. Міжнароднае ўрэгуляванне і яго перспектывы. Праблемы сучасных постюгаслаўскіх дзяржаў.

Тэма 55. Культура славянскіх краін у XX – пачатку XXI ст.

Філасофская і мастацкая шматграннасць працэсаў у культуры. Рэалістычная літаратура. Літаратура сацыялістычнага рэалізма (М. Горкі, А. Фадзееў і г.д.). Творчасць М. Цвятаевай, Г. Ахматавай, С. Ясеніна, В. Мандельштама ў міжваенны час. Чэшская літаратура (Я. Гашэк, К. Чапек, В. Незвал і інш.). Польская літаратура (Г. Сенкевіч, Я. Івашкевіч, Ю. Тувім, С. Е. Лец і г.д. Творы В. Такарчук) Сербская літаратура (М. Павіч).

Разнастайнасць стыляў выяўленчага мастацтва. Рэалізм, экспрэсіянізм, кубізм, футурызм, сюррэалізм. Творчасць К. Малевіча, В. Кандзінскага, М. Шагала, Я. Драздовіча і г.д. Сацыялістычны рэалізм у літаратуры, мастацтве, музыцы. Музыка ў першай палове XX ст. І. Стравінскі, Дз. Шастаковіч, Ф. Пракоф'еў і інш. Польскі кінематограф (А. Вайда, Р. Паланскі і г.д.) Савецкі і постсавецкі кінематограф. Савецкая паэзія "шасцідзесятнікаў". Культура сучаснай постсавецкай прасторы.

Шматграннасць мастацкіх працэсаў ў XX – пачатку XXI ст. Уплыў глабалізацыйных працэсаў на развіяццё культуры. Рэалізм, звышрэалізм, абстракцыянізм, сюррэалізм, поп-арт і г.д. Элітарная і масавая культура. Камп'ютэрныя тэхналогіі у выяўленчым мастацтве. Перформанс. Кінамастацтва і анімацыя.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін		Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Семінарскія заняткі		
	Уводзіны	0,5			
	Раздзел І Славянскія народы ў перыяд Сярэднявечча				
1	Тэма 1. Славянскі свет ў раннім Сярэднявеччы	1,5	2		
2	Тэма 2. Першыя славянскія дзяржавы	2			
3	Тэма 3. Першае Балгарскае царства	2			
4	Тэма 4. Стварэнне і развіццё Чэшскай дзяржавы ў раннім і высокім Сярэднявеччы	2			
5	Тэма 5. Старажытнаруская дзяржава (Кіеўская Русь) у IX–XIII ст.	2	2		
6	Тэма 6. Барацьба ўсходніх славян з крыжакамі і мангола-татарамі ў XIII ст.	2			
7	Тэма 7. Стварэнне і развіццё Польскай дзяржавы ў раннім і высокім Сярэднявеччы	2			
8	Тэма 8. Другое Балгарскае царства	2			
9	Тэма 9. Маскоўская Русь у познім Сярэднявеччы	2	2	2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
10	Тэма 10. Чэшская дзяржава ў познім Сярэднявеччы	1	2		
11	Тэма 11. Гусіцкі рух у Чэхіі	1			
12	Тэма 12. Польская дзяржава ў познім Сярэднявеччы	2	2		
13	Тэма 13. Палабскія славяне ў Сярэднявеччы	2			
14	Тэма 14. Паўднёвыя славяне ў раннім і высокім Сярэднявеччы	2		2	
15	Тэма 15. Культура славянскіх краін у Сярэднявеччы			6	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
	Раздзел ІІ. Славянскія краіны і народы ў перыяд Новага часу				
16	Тэма 16. Спецыфіка развіцця славянскіх краін і народаў у ранні Новы час	2			

1	2	3	4	5	6
17	Тэма 17. Руская дзяржава ў XVI ст.		2		
18	Тэма 18. Польшча пры апошніх Ягелонах	2			
19	Тэма 19. Утварэнне і развіццё Рэчы Паспалітай ў другой палове XVI ст.	2		2	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
20	Тэма 20. Рэч Паспалітая ў XVII ст.	2			
21	Тэма 21. Усходнеславянскія краіны і народы ў XVII–XVIII ст.	2		2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
22	Тэма 22. Чэшскія землі ў складзе імперыі Габсбургаў у XVI–XVIII ст.	2			
23	Тэма 23. Расійская дзяржава ў XVII ст.		2		
24	Тэма 24. Паўдневаславянскія краіны пад уладай Асманскай імперыі ў ранні Новы час	2			
25	Тэма 25. Расійская імперыя ў першай палове XVIII ст.		2		
26	Тэма 26. Расійская імперыя ў другой палове XVIII ст.		2		
27	Тэма 27. Рэч Паспалітая ў XVIII ст.	2	2		
28	Тэма 28. Культура славянскіх народаў у ранні Новы час			4	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
29	Тэма 29. Польскія землі і спецыфіка іх развіцця ў складзе розных дзяржаў у XIX ст. Разгортванне нацыянальна-вызваленчага руху	2			
30	Тэма 30. Чэшскія землі ў складзе імперыі Габсбургаў і развіццё чэшскага нацыянальнага руху ў XIX ст.	2			
31	Тэма 31. Паўдневаславянскія землі ў складзе Асманскай імперыі. “Усходняе пытанне” і нацыянальна-вызваленчы рух паўднёвых славян	2			
32	Тэма 32. Расійская імперыя ў першай палове XIX ст.		2		
33	Тэма 33. Расійская імперыя ў другой палове XIX ст.		2		
34	Тэма 34. Усходнеславянскія краіны і народы на мяжы XIX–XX ст. Нацыянальны рух на беларускіх і ўкраінскіх землях	2	2		

1	2	3	4	5	6
35	Тэма 35. Набыццё незалежнасці паўднеаславянскімі краінамі. Балканскія войны	2		2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
36	Тэма 36. Расійская імперыя ў канцы XIX – пачатку XX ст.		2		
37	Тэма 37. Расійская імперыя ў 1914–1917 г.	2		2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
38	Тэма 38. Культура славянскіх краін і народаў у XIX – пачатку XX ст.		2	2	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
Раздзел III. Славянскія краіны ў перыяд Найноўшага часу (XX – пачатак XXI ст.)					
39	Тэма 39. Заканчэнне Першай сусветнай вайны і нацыянальна-дзяржаўнае будаўніцтва славянскіх народаў	2			
40	Тэма 40. Кастрычніцкая рэвалюцыя і ўсталяванне савецкай улады ў Расіі. Грамадзянская вайна		4		
41	Тэма 41. Распад Расійскай імперыі і абвяшчэнне БНР і УНР. Устанаўленне савецкай улады. Савецка-польская вайна	2	2		
42	Тэма 42. Стварэнне Польскай дзяржавы (Другой Рэчы Паспалітай) і развіццё Польшчы ў міжваенны час	2			
43	Тэма 43. Утварэнне дзяржавы чэхаў і славакаў. Чэхаславакія ў міжваенны час	2	2		
44	Тэма 44. СССР у 1920-я – 1930-я гг.		4	2	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
45	Тэма 45. Балгарыя ў міжваенны час	2			
46	Тэма 46. Стварэнне каралеўства сербаў, харватаў і славенцаў. Югаславія ў міжваенны час	2			
47	Тэма 47. Другая сусветная вайна і Вялікая Айчынная вайна ў гісторыі славянскіх краін: ход, значэнне, палітычныя наступствы		4	2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
48	Тэма 48. СССР у 1945–1985 гг.		4		
49	Тэма 49. Польшча ў 1945–1990 гг.	2			
50	Тэма 50. Чэхаславакія пасля Другой сусветнай вайны	2			
51	Тэма 51. Балгарыя ў 1945–1990 гг.	2			
52	Тэма 52. Югаславія ў 1945–1991 гг.	2			

1	2	3	4	5	6
53	Тэма 53. Палітычныя і эканамічныя працэсы 1985–1991 г. у СССР і іх наступствы. Распад СССР і развіццё постсавецкай прасторы	2	2	2	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
54	Тэма 54. Развіццё славянскіх краін Цэнтральнай і Паўднева-усходняй Еўропы з 1991 г. да нашых дзён		2	2	Міні-даклады, прэзентацыі, адказы на пытанні
55	Тэма 55. Культура славянскіх краін у XX – пачатку XXI ст.	2		2	Даклады, рэфераты, прэзентацыі, апытанне
	Разам	78	54	34	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная літаратура

1. *Всеобщая история* [Электронный ресурс] : учеб. / авт.-сост. И. В. Крючков, С. А. Польская, А. А. Кудрявцев, И. А. Краснова [и др.]. – Ставрополь : Северо-Кавказский Федеральный университет (СКФУ), 2019. – 420 с. – Режим доступа: https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=596418.

2. *Гісторыя беларускай дзяржаўнасці* : вучэбны дапаможнік для студэнтаў установаў вышэйшай адукацыі / пад агул. рэд. І. А. Марзалюка. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2022. – 447 с.

3. *История России* с древнейших времен до конца XVII века / А.П. Новосельцев, А.Н. Сахаров, В.И. Буганов, В.Д. Назаров: отв. ред. А.Н. Сахаров, А.П. Новосельцев. – М. : АСТ, 2000. – 576 с.

4. *История России, XIX век* : учебник. В 2 ч. Ч. 2 / Н. А. Проскурякова [и др.] ; под ред. В. Г. Тюкавкина. – Москва : Владос, 2001. – 350, [1] с. : ил., табл. – (Учебник для вузов).

5. *Кузьмин, А. Г.* История России с древнейших времен до 1618 г. : учеб. для студентов вузов. В 2 кн. Кн. 2 / А. Г. Кузьмин ; под общ. ред. А. Ф. Киселева. – Москва : ВЛАДОС, 2004. – 463, [1] с. – (Учебник для вузов).

6. *Мартынюк, А. В.* Средневековая Русь: Хрестоматия: учеб. Пособие для студ. учреждений высш. образования по историческим спец. : в 2 ч. Ч. 1 / А. В. Мартынюк. – Минск, РИВШ, 2012. – 286 с.

7. *Мартынюк, А. В.* Средневековая Русь: Хрестоматия: учеб. Пособие для студ. учреждений высш. образования по историческим спец. : в 2 ч. Ч. 2 / А. В. Мартынюк. – Минск, РИВШ, 2012. – 241 с.

8. *Мязга, М.* М. Гісторыя паўднёвых і заходніх славян : 1914 – 2018 / М. М. Мязга, Л. У. Гааўрылавец. – Мн. : Народная асвета, 2021. – 351 с.

9. *Любавский, М.* К. История западных славян / М. К. Любавский – Изд. 3-е. – М. : Парад, 2004. – 608 с. студентов вузов. В 2 ч. Ч. 1. 1900-1945 / К. С. Гаджиев [и др.] ; под ред. А. М. Родригеса и М. В. Пономарева. - Москва : ВЛАДОС, 2003. - 462, [1] с. - (Учебник для вузов).

10. *Семенникова, Л.И.* Россия в мировом сообществе цивилизаций: учебник для студ. вузов / Л.И. Семеникова. – М. : КДУ, 2006. – 784 с.

11. *Российская* повседневность: от истоков до середины XIX века: учебное пособие / Под ред. Л.И. Семенниковой. – М. : КДУ, 2007. – 240 с.

Дадатковая літаратура

1. *Андреевский, Г.В.* Повседневная жизнь Москвы в сталинскую эпоху. 1930-е–1940-е годы / Г.В. Андреевский. – М. : Молодая гвардия, 2003. – 463 с.

2. *Борисов, Н.С.* Повседневная жизнь средневековой Руси накануне конца света: Россия в 1492 году от Рождества Христова, или в 7000 году от Сотворения мира / Н.С. Борисов. – М. : Молодая гвардия, 2004. – 530 с.

3. *Буйновский, Э.И.* Повседневная жизнь первых российских ракетчиков и космонавтов / Э.И. Буйновский. – М. : Молодая гвардия, 2005. – 311 с.

4. *Бурлацкий, Ф.М.* Никита Хрущев и его советники – красные, черные, белые /Ф. Бурлацкий. – М. : Эксмо-пресс, 2002. – 445 с.

5. *Всемирная история.* В 6 т. Том 2. Средневековые цивилизации Запада и Востока / Ин-т всеобщей истории РАН; гл. ред. О. А. Чубарьян – М. : Наука, 2012. – 894 с.

6. *Всемирная история.* В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.3. Мир в раннее Новое время / Отв. ред. В.А. Ведюшкин, М.А. – М. : Наука, 2013. – 854 с.

7. *Всемирная история.* В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.4. Мир в XVIII веке / .Отв. ред. С.Я. Карп. – М. : Наука, 2013. – 787 с.

8. *Всемирная история.* В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.5. Мир в XIX веке: на пути к индустриальной цивилизации / .Отв. ред. В.С. Мирзеханов. – М. : Наука, 2014. – 940 с.

9. *Всемирная история.* В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Т.6. Мир в XX веке: эпоха глобальных трансформаций. Книга 1.– М. : Наука, 2017. – 690 с.

10. *Всемирная история*: В 6 т. / Гл. ред. А.О. Чубарьян ; Ин-т всеобщей истории РАН. Том 6: Мир в XX веке: эпоха глобальных трансформаций: Книга 2. - М.: Наука. – 2018. – 642 с.

11. *Гумилев, Л.*Н. Древняя Русь и Великая степь / Л.Н. Гумилев. – М. : Мысль, 1989. – 764 с.

12. *Гумилев, Л.Н.* От Руси до России / Л.Н. Гумилев. – М. : АСТ; Астрель; Транзиткнига, 2005. – 415 с.

13. *Ключевский, В.*О. Русская история: в 5 т. / В.О. Ключевский; под ред. А.Ф. Смирнова. – М. : Рипол – Классик, 2001.

14. *Левкиевская, Е.* Мифы русского народа / Е. Левкиевская. – М. : Астрель; АСТ, 2003. – 528 с.

15. *Ковалев, Б.Н.* Повседневная жизнь России в период нацистской

оккупации / Б.Н. Ковалев. – М. : Мол. гвардия, 2011. – 618 с.

16. *Л.И. Брежнев.* Материалы к биографии / Сост. Аксютин Ю.В. . – М. : Политиздат, 1991. – 384 с.

17. *Ивонина, Л. И.* Яркий закат Речи Посполитой: Ян Собесский, Август Сильный, Станислав Лещинский / Л. И. Ивонина. – СПб : М.: Нестор История, 2020. – 183 с

18. *Трусаў, А. А.* Гісторыя сярэднявечнай Еўропы V–XV ст.ст. / Алег Трусаў. – Мінск, 2016. – 356 с.

19. *Чикалова, И. Р.* [Не]забытая война: Первая мировая война в документах, публицистике, воспоминаниях и исследованиях современников (1914–1918) / И. Р. Чикалова. – 2-е изд., перераб. и доп. – Мн. : Бел. навука, 2024. – 507 с.

20. *Шевченко, В.Н.* Повседневная жизнь Кремля при президентах / В.Н. Шевченко. – М. : Мол. гвардия, 2004. – 468 с.

Пералік рэкамендуемых сродкаў дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці студэнтаў

Арганізацыя вучэбнай работы студэнтаў накіравана на засваенне лекцыйнага матэрыялу, а таксама на самастойны пошук і падрыхтоўку інфармацыйных матэрыялаў да семінарскіх заняткаў па вучэбнай дысцыпліне. Для дыягностыкі атрыманых студэнтамі ведаў прадугледжваецца выкарыстанне наступных сродкаў:

- тэставыя заданні па асобных падраздзелах і вучэбнай дысцыпліне ў цэлым;
- пісьмовыя работы па асобных падраздзелах вучэбнай дысцыпліны;
- мультымедыя прэзентацыі па асобных падраздзелах вучэбнай дысцыпліны;
- выступленні студэнтаў на семінарскіх занятках па самастойна падрыхтаваных тэмах.

Выніковая ацэнка вынікаў вучэбнай дзейнасці прадугледжвае правядзенне экзамену.

Метадычныя рэкамендацыі па арганізацыі і выкананні самастойнай работы студэнтаў

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў прадугледжвае падрыхтоўку студэнтамі інфармацыйных матэрыялаў на адпаведную тэматыку, мультымедыя прэзентацый па асобных падразделах вучэбнай дысцыпліны, вывучэння дадатковых крыніц і літаратуры, падрыхтоўцы да экзаменуі інш.

Самастойная работа студэнтаў накіравана на:

- фарміраванне навыкаў пошуку і аналізу розных відаў інфармацыі;
- засваенне, сістэматызацыю і трансляцыю атрыманых ведаў у будучай прафесійнай дзейнасці;
- развіццё дадатковых навукова-даследчых навыкаў.

Кантроль за выкананнем самастойнай работы з'яўляецца бягучым і рэалізуецца праз электронную пошту, індывідуальныя кансультацыі, падчас лекцыйных і семінарскіх заняткаў, а таксама падчас правядзення экзамену.

Характарыстыка рэкамендуемых метадаў выкладання

Пры арганізацыі выкладання вучэбнай дысцыпліны "Гісторыя славянскіх народаў" рэкамендуецца выкарыстоўваць традыцыйныя формы і метады навучання студэнтаў: лекцыйныя і семінарскія заняткі, а таксама элементы самастойнай работы.